ATEITIS

1959, NR. 3
KOVAS

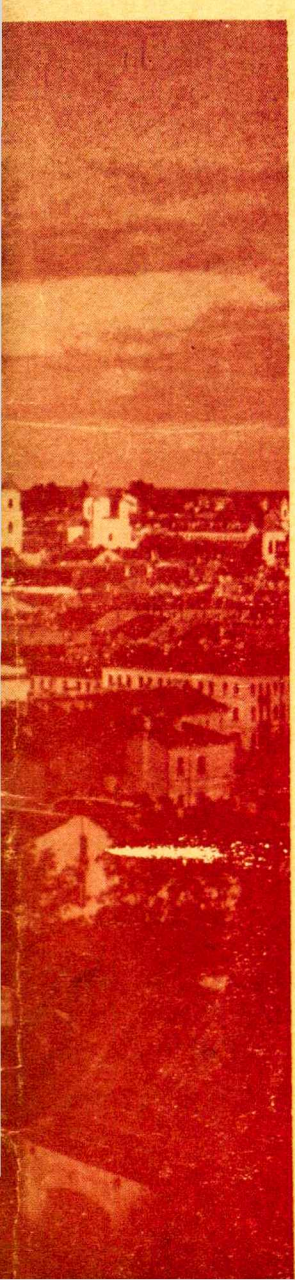

ATEITIS eina nuo 1911

KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1959 METAI NR. 3

KOVAS-MARCH

☆

Redaktorius — Paulius Jurkus

REDAKCIJOS KOLEKTYVAS — Danutė Aleksandravičiūtė - Bobelienė, Gintrė Banaitytė, Sigitas Leimonas, Gediminas Naujokaitis.

Visą spausdinamą medžiagą redakcija taiso savo nuožiūra. Nepanaudoti straipsniai grąžinami autoriui prašant.

Administratorius — Kun. V. Dabušis

Redakcijos ir administracijos adresas:

ATEITIS, 916 Willoughby Avenue, Brooklyn 21, N. Y., U. S. A.
Tel.: GLenmore 2-2923

Prenumerata metams $5.00 pagal JAV dol. kursą

Garbės prenumerata metams $10.00

Atskiro numerio kaina 50c.

☆

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Published monthly, except July and August, by the Lithuanian Catholic Youth Association.

"A T E I T I S"

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Subscription $5.00 per year

Single copy 50c.

☆

Second-class postage paid at Brooklyn Post Office

TURINYS

Arūnas Liulevičius
Sukilėlis ir apaštalas 57

Ingrida Stasaitė
Velykos ir mūsų troškimai 61

J. Sakalas
Debesėliai (eil.) 62

Alfa Sušinskas
Tie, kurie kitų gyvenimą apkartina 64

Dalia Noreikaitė
Žarijos 65

Romanas Mureika
Šv. Kazimieras 68

Ateitininkų Federacijos Tarybos nutarimai 69

Tiva
x x x (eil.) 70

Romualdas Kisielius
Eilėraščiai 73

Vanda Augustaitytė
Sicilia insula est 74

Vincas Grybauskas
Lietuvos kariuomenė 77

Vytautas Volertas
Skaičiai ir formulės 79

Dalia Daukšytė
Kontrastas 81

Nerima Narutė
Svajonė (eil.) 81

Vardai, įvykiai, idėjos 82

Studentų Ateitininkų Sąjungoj 84

Moksleivių Ateitininkų Sąjungoje 85

Kreivos šypsenos 88

Šachmatai ..... Viršelio III psl.

Viršelyje — Švč. Trejybė, dail. V. Petravičiaus lino raižinys.

Piešinys 66 psl. — dail. Ados Korsakaitės

WALTER MELMAN (vokiečių grafikas)
Šv. Petro gaidys

SUKILĖLIS IR APAŠTALAS

ARŪNAS LIULEVIČIUS

Nagasaki miesto šaligatvyje yra pasilikęs žmogaus šešėlis. Tai vakar dienos palikimas mums. Kokią dovaną mes įteiksime rytojui?

Leisk man su Tavim pasikalbėti, kol dar vakaras. Išauš naujasis pasaulis, kurio pamatais mes būsime, — pamatai jau nekalba.

Kalbėkime apie šių dienų sūnų: žmogų — sukilėlį. Mūsų laikai sukilimą iškėlė į didvyriškumą, bet pamiršo skirtumą tarp "sukilimo prieš" ir "sukilimo už". Sukilimas, vietoj nešęs šviesą ir tyrą orą visuomenės gyvenimam, atnešė degėsių ir puvimo kvapą. Prieiname prie akligatvio: revoliucijos tiek kartų iš šviesių sapnų griuvėsius paliko, kad dabar bet koks užsidegimas keistas atrodo; esame taip užsiėmę gyvenimu, kad gyventi laiko ne-

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

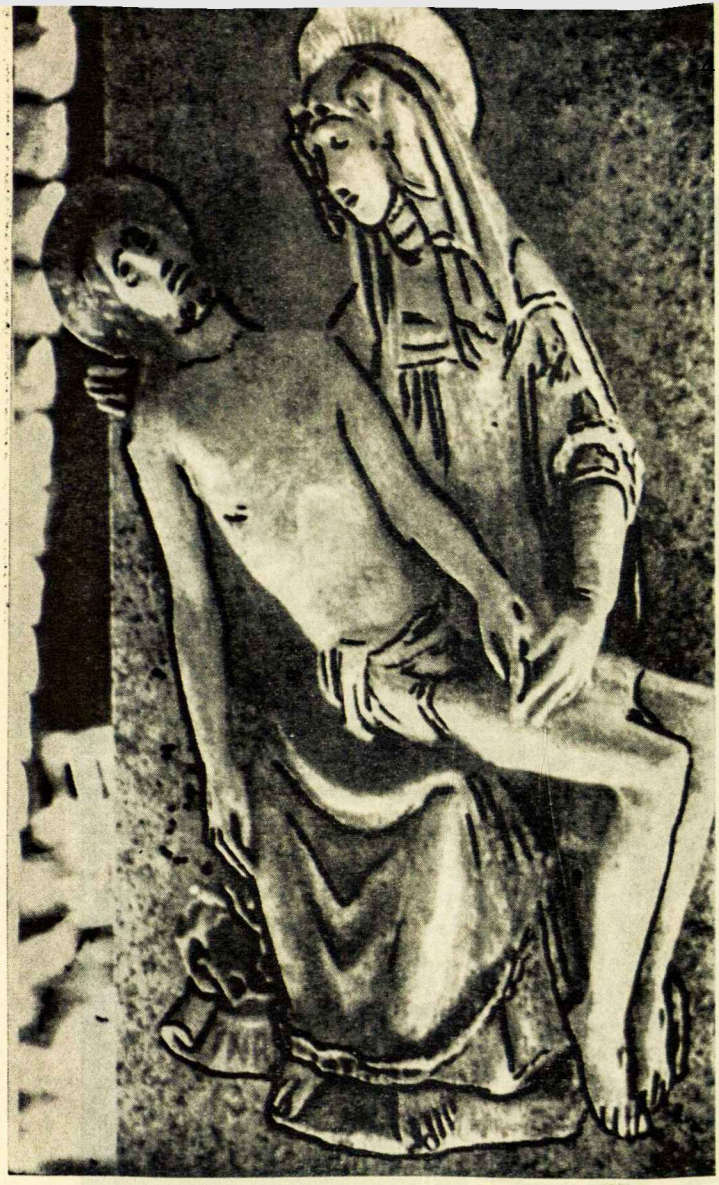

VYTAUTAS KAŠUBA — Nuėmimas nuo kryžiaus, 13-ta stacija iš statomų Kryžiaus Kelių Kennebunkporte, Maine

beturime. Mums nesvarbu, kad kiti už mus galvoja, nes mes tikimės, kad jie už mus ir mirs. Stebėtojo gyvenimas smagus, bet nelabai prasmingas. Sukilimo kelias irgi tik tada įgaus prasmės, jei neigimas bus iškeistas į teigimą, jei žmogus — sukilėlis bus atbaigtas žmogumi — apaštalu. Šio pašnekesio tikslas: išsiaiškinti kelią, kuris veda nuo sukilėlio iki apaštalo, ir padaryti išvadas savo gyvenimui. Darbo metodas: stebėti dvasinio gyvenimo pakopas — nuo nusivylimo ir neigimo, per regėjimą į teigimą ir apaštalavimą.

Nusivilti aplinka daug pastangų nereikia. Pasaulis gyvena, lyg dviejų pasaulinių karų nebūtų buvę: nei auksas, nei garbė savo vertės nėra nustoję. Rūpinamasi automobilių pertekliumi, laužoma galvos, kaip pasendinti ką tik parduotus šaldytuvus, kaip atsikratyti kviečių derliaus ir nepageidaujamo svorio. Absurdas darosi mechanizuotas: mūsų tikslas gali būti pasiektas artimoje ateityje — jei užeitų maras ir miestai pasiliktų tušti, vistiek pasirodytų žurnalai su ištaigingais skelbimais, skardentų radijas, pristatydamas naujausias dainas, tyliai ir darbščiai tebeskalbtų drabužius automatai. Šeimininko nebūtų pasigendama, nes ir dabar mūsų tarnai gyvena už mus. Gyvename didelės abstrakcijos gyvenimą: žmones matome tik per konstrukcijas — rausvai padažytą skruostą, šilku aptemptą koją, telefonistės besišypsantį balsą. Dirbtini mūsų rūpesčiai, kaip ir dirbtina mūsų laimė. Bailiai dairomės, laiką betaupydami jį praleidžiame; rieškučiais semdami laimę, auginame skrandžio žaizdas. Mūsų, žemės karalių, gyvenimą aprašo puikiai David Riesmann savo knygoje "The Lonely Crowd" ir W. H. Whyte "The Organisation Man"

Bet ateina laikas pasakyti "gana". Žmogus atsisako žaisti pagal taisykles: jo kasdieninė laimė tampa pelenais burnoje; jis ieško naujos prasmės. Taisyklių atmetimas dar neveda prie sukilimo: galima pasilikti "nepriklausomu vartotoju", kuris vietoj Lincolno pirks Vokswageną, vietoj kapitalizmo pirks socializmą. Nebus sukilėliu nei tas, kuris prieš trisdešimt metų aukso žuveles rijo, nei dabartinis Dharma elgeta.

Sukilėlis atmeta ne tik žaidimo taisykles, bet ir principus, kurie tas taisykles grindžia. Jam pasidaro kokti kasdieninės laimės sąvoka, karjeros pasisekimas atrodo apgavystė. Keliai čia išsiskiria: sukilėlis-už stato gyvenimą, nes jis turi tikslą; sukilėlis-prieš griauna, prasmę rasdamas savo jėgų bandyme, — jis savo valia pasidaro žmogus be šaknų.

Sukilėlis iššluoja savo namus, išvaro vieną piktą dvasią, atidarydamas duris naujiems svečiams. Savo neigimu jis atsiveria baisiam pavojui padaryti neigimą savo gyvenimo pagrindu, kaip tai daro Albert Camus herojus romane "Svetimasis". Betiksliai nušovęs arabą, jis yra nuteisiamas mirti. Teisme jis nesigina; paskutinę savo naktį jis džiaugiasi galėjęs gyventi absurdu:

> Visi vienodai bus pasmerkti mirti vieną dieną: jo eilė irgi ateis, kaip kitų. Ir kokį skirtumą sudarytų, jei, apkaltintas žmogžudyste, jis būtų nužudytas dėl to, kad jis neverkė savo motinos laidotuvėse, nes viskas galų gale priėjo prie to pačio? Atrodo, lyg pykčio banga mane nuplovė, išvalė nuo vilties; žvelgdamas augštyn į tamsų dangų, išdabintą jo ženklais ir žvaigždėmis, pirmą kartą, patį pirmąjį, aš atidariau savo širdį palaimintajam visatos abejingumui. Pajusti ją taip panašią man, taip seserišką, privertė mane suprasti, kad aš buvau laimingas ir dar vis esu. Nes viskam užbaigti, kad aš nesijusčiau vienišas, pasiliko viltis, kad mano egzekucijos dieną būtų didelė minia stebėtojų, kurie mane pasveikintų paniekos riksmais.[1].

Kaip sunku sukilimą privesti prie teigimo, rodo ir Nietzsches gyvenimas. Prieš kelis metus pasirodžiusi Colin Wilson knyga "The Outsider" kalba apie visą eilę tokių nepasisekusių

sukilėlių, kurių sukilimas prašoka jų jėgas, galų gale būdamas dvasios palūžimo priežastimi.

Slidus sukilimo kelias: pradėjęs pasipriešinimu žmogaus nuvertinimui, sukilėlis dažnai statosi naujus stabus, tautos ar žmonijos gerovės vardan leisdamas žmogų dar labiau nužeminti. Mūsų nelaimei, esame gyvi liūdininkai tokio išsigimimo komunizme. Albert Camus studija "Sukilėlis" yra mūsų laikų išsigimusio sukilimo istorija. Nūdieninis sukilėlio kelias dar tuo apsunkinamas, kad sukilimo aktas apdailinamas romantine tradicija, kuri bando pereinamąjį tarpsnį padaryti absoliučiu.

Sukilimas turi būti atbaigiamas teigimu. Pasipriešinimas prieš suardytą vertybių tvarką turi baigtis tvarkos atstatymu. Medžiagos pirmenybė turi būti pakeista dvasios pirmavimu. Sukilėlis trokšta vėl įsiteisinti žemėje, įleisti šaknis, kurias jis buvo išrovęs. Jis trokšta tiesos, trokšta regėti teisingumą. Jis nepasitenkina daliniais atsakymais, tad vienintėlis galutinis atsakymas tegali būti religinis, parodantis žmogaus paskirtį ir vietą žemėje. Religinis ta prasme, kad žmogus arba pripažįsta Dievą, arba apsisprendžia už blogį, nes tik dvi tarnybos yra prasmingos — Dievui arba velniui: savęs ar žmonijos kėlimas Dievo vieton veda tik prie nusivylimo. Praregėjimas dažniausiai nebūna žaibo smūgis: jis panašesnis į lietų, kuris nuplauna dulkes nuo pavargusių akių. Retas kuris yra neskaitęs šv. Augustino patiės aprašytą atsivertimą. Caryll Houselander, prieš kelis metus mirusi anglų poetė — mistikė, aprašo tokį pergyvenimą savo biografijoje:

Aš buvau požeminiam traukiny, susigrūdusiam traukiny, kuriame visokio plauko žmonės trynėsi viens kitu, sėdėdami, ar į diržus įsikibę — įvairiausių rūšių darbininkai, keliaunantieji namo dienai pasibaigus. Visiškai staiga aš pamačiau savo mintimi, bet taip ryškiai, kaip nuostabiam paveiksle, Kristų visuose juose. Bet aš mačiau daugiau negu tai; Kristus ne tik buvo kiekvienam iš jųjų, gyvendamas juose, mirdamas juose, liūdėdamas juose — bet kadangi Jis buvo juose, ir jie buvo čia, visas pasaulis buvo taip pat čia, šiam požeminiam traukiny; ne tik pasaulis, kaip jis buvo tuo momentu, ne tik visi žmonės iš visų pasaulio šalių, bet visi tie žmonės, kurie praeityje gyveno, ir tie, kurie dar tik ateis.

Aš išėjau į gatvę ir ilgą laiką vaikščiojau minioje. Čia buvo tas pats, kiekvienoje pusėje, kiekviename praeivyje, visur — Kristus.

Po kelių dienų "vizija" išnyko. Žmonės atrodė tokie patys, kaip pirma, nebebuvo įžvalgos sukrėtimo kiekvieną kartą, kai aš buvau veidas veidan su kitu žmogum. Kristus vėl buvo pasislėpęs; iš tikrųjų, metais, kurie turėjo ateiti, aš turėjau Jo jieškoti, ir paprastai aš Jį rasdavau kituose — ir dar daugiau savyje — tik su aklu ir apgalvotu tikėjimo aktu. Bet jei "vizija" išbluko, supratimas neišnyko; priešingai, šis žinojimas, paliestas Šventosios Dvasios spindu-

Kristaus prisikėlimas — detalė iš Šv. Sabinos bažnyčios durų Romoje (5 amž.)

lio, yra lyg medis, paliestas saulės — jis lapoja ir žydi, nešdamas vaisių ir žiedą už viens kitą gražesnį[2].

Dievo malonės keliai paslaptingi, nesurišami įstatymais. Sukilėlio akys atsiveria Dievo šviesai. Jis turi gauti atsakymus į daug klausimų: kodėl pasaulyje yra blogis, kodėl yra skausmas. Jį supurto kenčiantis Dievas—Žmogus. Pilnai suprasti jis negali, bet jo sukilimas jį padarė kantresniu paslapčiai. Jis pamato, kaip John Henry Newman ir Thomas Merton, kad jo sunkumai ir abejonės buvo valios reikalas.

Grynai protinis tiesos teigimas yra nepilnas, jei jis neturi pasėkų žmogaus gyvenime: kelias iš žmogaus — sukilėlio į žmogų — apaštalą labai lengvai pasisuka į šunkelį, vedantį į žmogų — pariziejų. "Anksčiau tu buvai kairysis bourgeois, dabar tu esi dešinysis bourgeois", romane "Laikinos valandos" sako Lolivier savo prekybos partneriui, kuris save yra įsitikinęs, kad jis tebėra socialistas. Czeslav Milosz savo knygoje "Pavergtoji Mintis" cituoja iš Gobineau knygos "Centrinės Azijos religijos ir filosofijos" apie Ketman filosofiją, pasireiškusią arabų kraštuose, kuri veda pariziejų prie loginės išvados:

Tas, kuris turi tiesą, neturi išstatyti savo asmenį, gimines ar savo vardą pavojun aklumo, beprotybės ir išsigimimo tų, kuriuos Dievui patiko padėti ir laikyti klaidoje.

Vis dėl to, sako Gibeneau, yra atsitikimų, kai tylos neužtenka, nes ji gali būti suprantama ko nors

Kristus pasirodo Marijai Magdalenai kaip sodininkas, 15 amžiaus pradžios vokiečių meisterių darbas.

teigimu. Tada teisusis neturi abejoti. Ne tik kad jis turi paneigti tikrąjį savo įsitikinimą, bet jam yra įsakoma pasinaudoti visokiausiomis gudrybėmis savo priešui apgauti. Jis daro visus tikėjimo išpažinimus, kiek jam patinka, jis atlieka visus ceremonijalus, kuriuos jis tiki esant kvailiausiais, jis suklastoja savo knygas, jis išnaudoja visus apgavimo būdus. Tokiu būdu jis įgyja daug dvasinio pasitenkinimo ir nuopelnų, paslėpdamas save ir savo artimuosius, neišstatydamas garbingo tikėjimo baisian pavojun susitikti su netikėliu, ir, pagaliau, apstatydamas savo priešą, uždėdamas jam gėdą ir dvasinę menkystę, kurios jis vertas[3].

Net taip toli neinant, yra klaidinga manyti, kad galima religinį gyvenimą uždaryti į atskirą spintelę, jį išnešant tik švenčių progomis. Žmogaus sukilimas yra beprasmis, jei jis nepasidaro apaštalu.

Apaštalavimas yra suderinamas savo darbų su savo įsitikinimais, pajuntant atsakomybę už savo brolį. Pajusti, kad esi vieno kūno sąnarys, ir pagal tai elgtis, reiškia apaštalauti. Praplėsti savo širdį, įleidžiant kitų rūpesčius, yra nelengva; kitiems nešti gerąją naujieną su džiaugsmu, pačiam juntant dvasinę sausrą, yra dar sunkiau. Apaštalavimas reikalauja subrendusio tikėjimo, bet tikėjimas neišsilaikys gyvas, jei jis nepersunks viso gyvenimo.

Bendruomenės jausmas yra apaštalavimo darbo išdava ir akstinas. Akstinas: nes ar aš galiu palikti savo brolį nelaimėje?, išdava: ar man jis gali būti svetimas, jei darbais, vargais ir džiaugsmais kartu dalinamės? Tkinčiųjų bendruomenė šalia šeimos yra pats stipriausias visuomeninis junginys, nes jis nėra saistomas naudos apskaičiavimų: kaip ir šeimoje, taip ir bendruomenėje, iškilę sunkumai stengiamasi išspręsti junginio viduje, nenešant savo bėdų pas svetimus teisėjus. Čia ir iškyla skirtumas tarp statytojo ir griovėjo: šv. Pranciškaus ir Martyno Liuterio. Apaštalas "jaučia kartu su Bažnyčia"; reformatoriui trūksta oro, — jis tegali statyti ant griuvėsių.

Apaštalas neša dvigubą atsakomybę: savo sąžinei ir savo Bažnyčiai. Pasaulyje dirbdamas kaip tikinčiųjų bendruomenės narys, jis

stovi pavojuje savo elgesiu pakenkti Bažnyčiai. Todėl jo darbai turi būti nuoširdūs ir atviri, jo gyvenimas kuklus ir be reklamos. Teisė klysti atimama tik iš to, kuris save laiko neklaidingu.

Apaštalas nėra tik veikėjas, nes savęs nesaisto ribotom visuomeninio gyvenimo formom. Jis nevertina žodžio, kai reikalingas pavyzdys: jis nevertina tylos, kai reikia tiesaus žodžio.

Tikintysis — apaštalas yra visų brolių mažiausias. Jo gentis sena: jis plaukė per jūras, Gerąją Žinią nešdamas, jis kirto ąžuolus pirmosioms bažnyčioms, savo krauju trėšė žemę kiekvienam bažnyčios atgimimui. Jo šios dienos pareiga irgi yra ta pati: būti tuo akmeniu, kuris, pamatuose įmūrytas, turės atlaikyti geresnio pasaulio sienas.

Ko mes reikalaujam iš naujojo pasaulio? Reikalaujam teisės kiekvienam žmogui pažinti tiesą, teisės Dievą laisvai išpažinti ir garbinti; žinodami, kad žmogaus dvasiniam vystymuisi reikalingas ir kūninis gerbūvis, visuomenei skiriame pareigą prižiūrėti teisingą gėrybių paskirstymą. Pagaliau laukiam vieno pasaulio, taikos, pagrįstos Dievo įstatymu.

Kas dabar dedasi? Nuo penkiolikto šimtmečio paryškėjęs visuomenės struktūros keitimasis buvo pagreitintas Prancūzų revoliucijos, kuri, iškėlusi miesčionis į valdomąją vietą, kartu paskleidė visuomenės, kaip naujo stabo, kultą. Devynioliktas šimtmetis buvo pašvęstas paskleistų minčių išvedimui iki loginio galo, sukilimą prieš metafiziką privedant iki teisės žudyti. Dvidešimtajam šimtmečiui tenka būti (nepavydėtina garbė) platesniu pereitojo šimtmečio teorijų pritaikymo objektu. Iki šio laiko mūsų šimtmetyje iškeltos mintys (gi mūsasis amžius dideliu originalumu ir taip nepasižymi) į visuomenės gyvenimą įtakos neturėjo. Ameriką dar vis tebevaldo optimistinio aštuonioliktojo šimtmečio racionalizmo sūnelis pragmatizmas. Sukrėtimų banga, sužalojusi kelių Europos kartų dvasią, čia dar neatėjo. Po dviejų pasaulinių karų vyksta trumpa atsikvėpimo pertrauka: gyvenimas vyksta po senovei.

Pertrauka baigiasi: auga nauja, žvali karta, kurios kraujuje nebėra karo baisenybių atsiminimų. Kariuomenė yra, ginklai nukalti ir nušveisti: laukti nėra ko — jau kyla uždanga paskutiniam veiksmui. Sunaikinimas bus sistematiškas, pagrindinis, nešąs žmonijos dvasiai naujų žaizdų. Sunaikinimas bus ir beprasmiškas, nes naujojo pavasario daigas ne krauju laistomas auga.

Kas lieka mums, kurių kūnams jau rezervuotos vietos sugriautų miestų rūsiuose? Akto galo nematysime, bet tai neturi mus padaryti tik stebėtojais: anaiptol, aiški ateitis turi užžiebti naujos energijos, nes jėgų taupyti nebėra tikslo. Paskutinėse minutėse prieš baisiąją aušrą mes turime žmonių širdyse pasėti naujojo pasaulio grūdą, nes kitoj dirvoj jis augti negalės.

VELYKOS IR MŪSŲ TROŠKIMAI

Koks reikšmingas tas žodis Velykos! Kiek jame džiaugsmo, paguodos ir vilties, nes tai Kristaus Prisikėlimo šventė. Laukiame ir ruošiamės tai šventei, tam atsinaujinimui.

Nors kiekvienais metais pavasaris, bet kiekvieną pavasarį sutinkame naujai, savaip jį jaučiame. Kiekvieną pavasarį skamba Alleliuja ir kalba nesibaigiančiu džiaugsmu. Su pirmais pavasario žiedais kyla noras kiekvienam pajusti grožį, gėrį. Ateina nauji pasiryžimai daryti gera.

Lietuviai ypač prisirišę prie Velykų. Pagal senuosius papročius — nevalia susipykus su kaimynu pasitikti Velykas. Reikia dar prieš šventes susitaikyti, nes pykdamas nepajusi tikrojo pavasario.

Reikia ir mums prisikelti su pavasariu, su Velykomis, "prisikelti savo jėgomis ir Dievo pagalba į gyvenimą veržtis, bet nelaukti, kol kas prikeltų. Niekas mūsų nei dvasiškai, nei tautiškai neprikels, jei mes patys nesikelsime. Turime laisva valia paklusti Dievo ir tautos balsui" (T. T. Žiūraitis).

INGRIDA STASAITĖ

J. SAKALAS

DEBESĖLIAI

Plaukia debesėliai
Žydrioje padangėj —
Skaidrūs gintariniai,
Žydinčiais sparnais.

Saulė juos maloniai
Sveikina ir šypsos
Iš šviesiausio bokšto
Dangiškos pilies.

Sulapoję medžiai,
Marginiuotos gėlės,
Įstabiais vainikais
Jiems iš tolo moja.

Greitasparniai paukščiai
Krykšdami juos lydi,
Linki jiems nuskristi
Lyg dangaus žvaigždžių.

Vakare kaip gulbė
Saulė nusileidžia
Už kalnų viršnių,
Skendančių liepsnoj.

Augštesni už kalnus
Atslenka šešėliai,
Tyliai merkias gėlės,
Tyla paukščių giesmės.

Sulekia žvaigždelės
Šviesti debesėliam,
Kad jie rastų kelią
Ir nakties tamsoj.

Debesėliai skraido,
Mato vargo brolius,
Mato didį vargą,
Suplaka sparnais.

Vargo sunkią naštą
Švelniai apkabina
Ir žydroj padangėj
Tyliai panešioja.

Ko yra laukiama iš mūsų? Mes žinome, kad abejingi pasilikti negalim, bet ką mes turim daryti, kad mūsų gyvenimas nebūtų bergždžias?

Mūsų vienų pastangos yra niekas, tad mūsų darbų pagrindas turi būti santykis su Dievu. Mes turime stengtis, kad visas mūsų gyvenimas taptų malda už Dievo Karalystės atėjimą. Malda nėra vien tik proto ar jausmų dalykas — ji persunkia visą žmogų. Tai laidas, kuriuo Dievo malonė padaro nepakeliamas naštas lengvas, skausmui užpila balzamo, liūdesį džiaugsmu paverčia. Mūsų veikla turi būti mūsų ryšio su Dievu išdava, o ne priešingai: Jacques ir Raissa Maritain savo knygoje "Prayer and Inteligence" rašo:

> Kontemplacinis gyvenimas yra tad geresnis, negu aktyvusis; kai jis yra pertekliuje, ir išbėga per kraštus į apaštalavimą, tada pasiekiamas tobuliausias gyvenimo stovis. Taipgi Dievo kontemplacija, būdama krikščioniškojo gyvenimo viršūnėje, nėra priemonė pasickti moralinėm dorybėm ar aktyviojo gyvenimo darbam, bet priešingai — ji yra tikslas, kuria jie santykiauja kaip priemonės ir nusiteikimai[4].

Tobula malda mums nėra įgimtas dalykas: įgimtas yra tik pirmasis dvasios atsikreipimas į Dievą — tad juo daugiau susipažinsim apie maldą savo skaitymu ir mąstymais, juo didesnis bus jo veikimas mūsų gyvenime. Puikią progą pradėti duoda visos Thomas Merton knygos, iš kurių paminėtinos: "The Sign of Jonas", "Seeds of Contemplation", "No Man is an Island" (visos gaunamos pigiam kišeniniam formate). Mums, duoną pelnysiantiems iš protinio darbo, nepaprastai įdomi yra Jacques ir Raissa Maritain maža knygutė "Prayer and Intelligence".

Negalime save laikyti Jo karalystės darbininkais, nepažindami savo Mokytojo, todėl mūsų religijos tiesų pažinimo gilinimas negali pasibaigti su išeitu kursu universitete ar gimnazijoje. Už mūsų protinį augimą esame atsakingi tik mes patys: pamokslai ir paskaitos, kad ir geriausi, mums maža tepadės, jei mes patys savo namų tylumoje į tas tiesas nesigilinsime. Mes jokiu būdu neturime justis našlaičiais; — susipažindami su žmogaus dvasios istorija, mes pamatysime, kaip panašūs į mūsuosius buvo Romos imperijos žlugimo laikų krikščionių vargai, kaip artimi ir suprantami mums tie, kurie sielojosi pakeisti pasaulį. Šv. Augustinas, šv. Tomas Akvinietis, šv. Jonas nuo Kryžiaus, abidvi didžiosios šv. Teresės savo gyvenimu ir raštais yra mums žėruojantys žiburiai. — Leiskime jų spinduliams mus paliesti.

Mums negali būti svetima nei viena žmogaus dvasios gyvenimo sritis: džiaugsmas gamta, naujų pasaulių regėjimas mene, daikto įmantrus panaudojimas technikoje. Siekdami naujojo pasaulio, mes nenorime žmogaus gyvenimo susiaurinti, anaiptol, — jį praplėsti, suskaldymą pajungiant visumai. Todėl ypatinga mūsų pareiga būti savo studijų šakos pristatytojais mūsų visuomenei, parodant mokslo ryšį su visu gyvenimu. Mūsų svarstymui tvirtus pagrindus duotų susipažinimas su amžių išmintimi — krikščioniškąja filosofija, kad ir skaitant Jacques Maritain veikalą "Degrees of Knowledge".

Nors protinis pradas mums ypatingai svarbus, mes turime nuolat lavinti ir tiesinti visą savo gyvenimą. Vargas mums, jei mums duotus turtus mes atsisakysime panaudoti, įnešdami į kasdienybę. Vien tik pavyzdžiu neviską galima nuveikti, bet gražiausi žodžiai be savo gyvenimo įkaito tuščiai skamba. Progų jieškoti toli nereikia, — gerui progos vis didės Tavo artimoje aplinkoje. Daug medžiagos šiuo klausimu duoda Studentų Ateitininkų Sąjungos vasaros stovyklos leidinys "Krikščioniškoji Meilė".

Vienų jėgos — ribotos, bet susijungę mes esame daug stipresni, mūsų darbai gali būti didesni, planingesni. Todėl mes į organizaciją turime žiūrėti ne kaip į mūsų linksmintoją ar gražių atsiminimų fabriką, bet kaip į rimtą progą visuomenei gero duoti. Todėl mūsų dalyvavimas organizacijoje turi pasižymėti siekių aiškumu, darbo prasmingumo įsitikinimu, ir pagalbos dvasia. Į susirinkimus turime ateiti su noru ir pačiam naudos gauti, ir kitam naudos duoti. Draugovė sudaro glaudžią benruomenę, todėl mūsų prisidėjimas čia labiausiai naudingas ir reikalingas. Stengtis sukurti pakilią ir darbingą nuotaiką, padėti išspręsti kitų neaiškumus savo paties iškeliant, įgyti patyrimo visuomenės gyvenime kitiems padedant, geriau suprasti savo siekius bandant naujus žmones organizacija sudomint — daugybė progų savo akiratį praplėsti, gyvenimą tiesinti.

Savo dalyvavimu visuomeniniam gyvenime apaštalas turi parodyti, kad galutinė veiklos prasmė yra visuomenės narių tobulinime, ne suruoštuose žygiuose ar laimėtuose mūšiuose. Savo darbu jis turi parodyti, kad yra įmanoma savinaudą iškeisti į tarnavimą. Naujo, geresnio, pasaulio tol negalėsim tikėtis, kol visuomenės gyvenime nebus daugybės tokių žmonių, kaip šventos atminties Pijus XII, kurio beatodairinis darbas jo mirtį pašaukė. Atiduoti daugiau negu savo dalį nesiskundžiant yra daugiau negu išmintis — tai didvyriškumas.

Koki ypatingi darbai mūsų laukia šiandien? Lietuvių tremties visuomenės nuovargis ir dvasinis išsisėmimas reikalauja, kad mes patys rūpintumėmės savo jaunaisiais draugais. Todėl talka organizuojant jaunimo knygynėlius — ramoves, literatų ar sporto sekcijas moksleiviuose, padažninant jaunųjų ateitininkų susirinkimus — šventes, suteikiant moksleiviams ateitininkams pasitikėjimo savo pačių jėgomis: visa tai laukia mūsų dėmesio. Eikime į darbą ateitininko vardu — juk veiklos metodus turime prie sąlygų taikyti, o ne idėjas. Studentijoje turime įnešti protinio gyvenimo džiaugsmą, parodyti lietuviškojo gyvenimo svarbą, kelti naujojo pasaulio mintį: kaip organizacija mes tai galime daryti organizuodami seminarus, sąskrydžius, kursus. Kitų tautų draugų tarpe — artinti bendrų darbų ir įsitikinimų ryšiais, talkinant kitiems, kad jie mums į talką ateitų.

Pasaulis toks mažas ir trapus pasidarė; — naujojo pasaulio aušros šviesa pinasi su gaisrų atošvaistėmis. Ateina audra, kurios galo gal nematysime: mes turime dirbti, kad po sunaikinimo dar liktų tokių žmonių, kurie ims statymo darbo ant pradėtų pamatų. Tik tada ateis laikas tylai, nes pamatų akmenys turi teisę tylėti.

---

1. Albert Camus, The Stranger, New York; Alfred A. Knopf, 1953, pp. 152, 154.
2. Caryll Houselander, A. Rocking-Horse Catholis, New York; Sheed and Ward, 1955, pp. 137-8, 140.
3. Czeslav Milosz, The Captive Mind, New York; Alfred A. Knopf, 1953, p. 57.
4. J. ir R. Maritain, Prayer and Intelligence, New York; Sheed and Ward, 1943, p. 32.

Bibliografija

1. Albert Camus, **The Rebel, An Essay on Man in Revolt**, New York; Vintage Books, 1956.
2. Albert Camus, **The Stranger**, New York; Alfred A. Knopf, 1953.
3. Dr. Pr. Gaidamavičius, **Milžinas, Didvyris, šventasis** (Žmogiškosios pilnaties vizija), New York; Tėvų Pranciškonų leidinys, 1954.
4. Caryll Houselander, **A. Rocking-Horse Catholic**, New York; Sheed and Ward, 1955.
5. Jacques and Raissa Maritain, **Prayer and Intelligence**, New York; Sheed and Ward, 1943.
6. Czeslaw Milosz, The Captive Mind, New York; Alfred A. Knopf, 1953.

ANTANAS MONČYS — Pelikanas (akmuo)

TIE, KURIE KITŲ GYVENIMĄ APKARTINA

ALFA SUŠINSKAS

DAUG kas apsunkina žmogaus gyvenimą: nelaimės, ligos, nepasisekimai ir įvairios kitokios priežastys išplėšia iš žmogaus laimę, vidinę ramybę ir jo dieneles apkartina.

Tačiau niekas tiek neapsunkina gyvenimo, kiek piktas, klastingas, savimyliškas, žiaurus ir nežmoniškas žmogus. Kur šitoks pasisuka, ten jis kartumą kito žmogaus širdyje palieka, joje žaizdą įkerta.

Kiekvienas, kiek galėdamas, trokšta geriau ir patogiau gyventi. Tik šitais savo trokštais jis neturi mažinti ar net griauti kito žmogaus laimės, gerovės ir jo geros savijautos. "Pats gyvenk, bet leisk ir kitam gyventi" yra ne vien gilios išminties pasakymas — jis yra ir krikščionybės nuostatas.

Tarpusavinius žmonių santykius tvarko įstatymai, papročai, elgsenos taisyklės. Betgi gyvenime visus įstatymus ir visokius nuostatus kiekvienu atveju turi praktiškai pritaikyti žmoniškumas: be jo taikomas įstatymas ar kuri nors elgimosi taisyklė yra negyva, šalta ir negailestinga raidė, išniekinant žmoniškumą.

O kas gi yra žmoniškumas? Jį galima visaip apibrėžti. Tačiau apie jį tiktų pasakyti, kad jis yra elgimasis su kitu žmogumi ir galvojimas apie jį taip, kaip norime, kad ir su mumis būtų elgiamasi bei galvojama. Iš tikrųjų gi jis tėra Dievo ir artimo meilė. Tikrasis žmoniškumas yra pagrįstas evengeline dvasia ir šia didžiąja tiesa: "Mylėk savo Viešpatį visa širdimi ir visomis jėgomis, o savo artimą — kaip pats save" (pagal Luko 10, 27).

Kas pagal šį evengelinį principą gyvena, tas, besielgdamas su kitu žmogumi, neiškrypsta iš žmoniškumo kelio: toks savo žodžiu ir veiksmu yra žmoniškas kitam žmogui ir jį supranta artimo meilės šviesoje.

Norint būti žmoniškam, tenka sutramdyti bei suvaldyti savanaudiškumą ir savimylą; savo gyvuliškąjį kandumą artimo atžvilgiu tenka išrauti iš širdies ir nusiteikti gerumu.

Prieš kiek laiko Jonas Pupeikis sėdėjo kalėjime: jis suklydo ir apvogė senutę... Policija susekė, ir jis turėjo atlikti bausmę kalėdamas.

Po šio suklydimo, grįžęs iš kalėjimo, Jonas pavyzdingai gyvena, niekam nekenkdamas ir būdamas geras kaimynas ir tvarkingas šeimos tėvas.

Deja, nekartą vienas kitas jį vis dar vagimi išvadina. Tiesa, už akių, bet šie žodžiai pasiekia Jono ausis ir, aišku, labai pjausto jo širdį. Dėl šitokių apkalbų jis labai kenčia ir jas karčiai pergyvena.

Iš tikrųjų, argi žmonės turi teisę niekinti ir įžeidinėti tokį asmenį, kuris jau yra atgailavęs už savo ankstyvesnįjį nusikaltimą, jau yra pasitaisęs ir pavyzdingai gyvena? Šitokie niekintojai ir priekaištautojai yra žlugdomieji charakteriai, nė kiek negeresni už patį niekinamąjį...

Ona Narkutienė savo zirzliu ir dygiu elgesiu apkartina ne tik kitų gyvenimą, bet ir savo pačios. Ji nemėgstama darbovietėje ir nelaukiama pas kaimynus. Ir tai vis dėl to, kad liežuvavimais ir begaliniais aimanavimais ji drumsčia kitų nuotaiką.

Kito asmens laimei mažinti ir jo gerai savijautai gadinti nereikia didelių dalykų: mažučiais, kasdieniniais nemandagumais, smulkiais, nagarbingais veiksmais, visokiais nepaisymais galima aptemdyti gerą artimo savijautą ir net jo laimę sugriauti.

Du automobilistai naudojasi tuo pačiu dvigubu garažu, kuriame jie laiko savo automobilius. Vienas iš jų savo mašiną plauna vis garaže, ne lauke, visada aptaškydamas svetimąjį automobilį ir garažą palikdamas neišvalytą ir šlapią (vanduo jame nenuteka).

Kaip jaučiasi antrojo automobilio savininkas, per vandenį brisdamas į savo apipurvintą mašiną?... O kad gali suskaičiuoti visus automobilinio važiavimo nemandagumus, įvairius važiavimo taisyklių nesilaikymus, kurie kitus vairuotojus erzina ir neretai pasibaigia mirtingomis katastrofomis!

Visokie perilgi svečiavimaisi pas darbo išvargintus žmones, nesusivokiant, kada reikia išeiti, visoks priekabus elgesys, storžieviškumas, maži ir dideli artimo meilės nepaisymai vis yra aštrūs dvasiniai spygliai, kuriuos mes įspaudžiame į artimo širdį ir tuo jo gyvenimą apkartiname.

Siekdamas betkokios savo laimės, žmogus neturi jos atimti iš savo artimo: jis turi leisti ir kitam geventi...

ŽARIJOS

DALIA NOREIKAITĖ

OPEROS rūmai kaip šėlstanti jūra tiesiog banguoja minia. Kaip vėtros girdisi ovacijų klyksmas. Tik ką nusileido itališko aksomo rusvos užuolaidos po paskutinio "Traviatos" veiksmo. Triukšmingas plojimas ir entuziastiški "bravo" plaukia scenos link, kur paskutinį kartą pasirodo Violeta ir Alfredas džiaugsmu spindinčiais veidais. Palengva rūmai tuštėja, minios bangos plaukia į gatvę, į didmiestį, į namus. Danguolė, įsimaišiusi į minią, irgi veržiasi durų link.

Operų sezono metu ji naudojasi proga ir, kiek sąlygos leidžia, lanko operas. Dabar jai liko dar valanda su puse iki vakarinio spektaklio, kada jau trečiu kart matys "Madama Butterfly".

Smulkūs žingsniai kapoja šaligatvius, ji neskuba, laiko gi marios... Žvilgsniu pasveikina ji kiekvieną praeivį. Kaip įdomu. Žmonės prabėga prieš akis. Tai knygos uždarais viršeliais. O tų viršelių įvairumas neišpasakytas! Vieni blizga gęstančios saulės spinduliuose, o kiti aptrinti, metų nudėvėti, lyg lietaus išpraustі blankiai atsispindi artėjančios nakties šešėliuose.

Kad taip galėčiau šiandieną bent vienos knygos viršelius atversti ir porą lapų iš jos paskaityti. — Pagalvoja Danguolė žingsniuodama tolyn. Nei nepajunta, kaip atsiranda prie Greyhound autobusų stoties. Gal ir neprošalį būtų užeiti kavos į autobusų stoties kavinę. Vis sekdama žmones, ji nulipa laiptais žemyn, atidarydama kavinės lokalo stiklines duris, žvilgteri į juose atsispindinčius, šiek tiek vėjo sudarkytus, juodus plaukus. Perbraukia juos greitu rankos gestu. Stumteli duris į priekį ir lėtu žingsniu, pamačius laisvą staliuką, eina jo link. Šiltoka viduje. Priėjus prie staliuko, patraukia kėdę, pasideda rankinuką ant jo, nusiima pirštines, atsisagsto paltą, pakabina savo

mėlsvą šalikutį ant kėdės rėmo, nusivelka paltą ir, atsisukus jį pakabinti ant netoliese stovinčio pakabyklio, sutinka dvi juodas smaragdo akis ir malonų šypsnį. Lyg nepastebėjus grįžta atgal prie staliuko ir taip atsisėda, kad galėtų sekti jai skirtą žvilgsnį.

Atsisėdus pasiima "menu" ir nežymiai perbėga per nepažįstamo žmogaus veidą. Atrodo — italas. Tamsūs garbanuoti plaukai, juodos kaip anglis akys, augšta kakta, smailus smakras, platūs pečiai, nors ir sėdi bet atrodo augšto ūgio. Rudas kostiumas, tamsiai rudas megstukas po švarku, rusvas vilnonis kaklaraištis, baltai iškrakmolinti marškiniai, tamsūs batai ir kojinės.

— Prašau juodos kavos ir šokoladinio torto, — paprašo Danguolė padavėjos.

Ant stalo stovi tokia dėžutė, iš kurios, įmetus vieną centą, iškrenta ant kortelės parašytas atsakymas į mintyse kilusį klausimą. Danguolė susigundo paklausti, ar kada nors turės progos dainuoti prieš tokią minią kaip šios dienos "Traviatos" primadona. Jos nustebimui atsakymas: "Taip, nors iki tikslo pasiekimo labai sunkus kelias". Iš džiaugsmo jai išsprunka šypsnis.

Nepažįstamasis vyriškis prabyla: "Atrodo, kad susilaukėte palankaus atsakymo; ar laiminga?"

Danguolė užsisvajojus nepajunta, kaip angliškai ištaria žodį "Labai".

— Būkite tokia maloni, leiskite man atsisėsti prie jūsų stalo, ar galiu?

— Prašau.

Jisai pasiima savo kavos puoduką ir atsikelia prie Danguolės stalo.

—Sakyčiau, kad esate europietė: graikė, prancūzė arba švedė?

— Lietuvaitė

— Netikiu.

—Kodėl ne, ar manot, kad tamsiaplaukėm nėra vietos Lietuvoj?

— Ne, to aš nesakiau, tik kažkodėl nepagalvojau, kad galėtumėte būti lietuvaitė. Senai Amerikoj, gal studijuojat?

— Studijuoju. Amerikoj dar neperseniausiai. Iš išvaizdos linkėčiau manyti, kad jūs esate jei ne italas, tai italų kilmės, graičiausiai irgi studentas?

— Atspėjote visai teisingai. Tuo tarpu gyvenu Los Angeles, atvažiavau į Chicagą pasirinkti mokslinės medžiagos savo tezei iš įvairių knygynų. Už valandos autobusas išvažiuoja namų link.

— Leiskite dar kartą spėt. Moteriška intuicija sako, kad studijuojate mediciną. Gal klystu?

— Nors į moterišką intuiciją netikiu, turiu pripažint, kad šį kartą irgi atspėjote. Įdomu, kaip priėjot tokios išvados?

— Sunku būtų pasakyt, kodėl taip pagalvojau, sakyčiau, kad gal iš jūsų rankų. Primena vieno pažįstamo chirurgo rankas.

— Tikrai įdomus sutapimas. Dabar leiskite man irgi dar kartą spėt. Jūs mėgstate muziką, gal dainavimą?

— Nuostabu, šį kartą atspėjote. Kaip tik mačiau "Traviatą" ir netrukus matysiu "Madama Butterfly".

—Jei jūs man žvilgterėtumėt į akis, atspėčiau ir jūsų amžių.

— Na, to ir betrūko. Ar nežinote, kad nemandagu kalbėt apie moters amžių? — tačiau

Danguolė, pakėlus blakstienas, žvilgterėjo jam į akis.

— Devyniolikos?
Kaip atspėjote?

— Esu akių specialistas. Apie jas rašau ir savo disertacijoj. Dėl jų ir čia Chicagoje dabar porą dienų vargau knygynuose. Šiuo atveju man buvo labai lengva spėti, nes jūsų žvilgsnyje apindi jauni pavasario žiedai.

— Sakyčiau, kad ne vien tik esate akių specialistas, bet kartu ir poetas.

—Lengva poetui, kada poezija prieš akis.

— Tikras italas. Iš mažų dienų turbūt buvote pratinamas nesigailėti komplimentų.

— Aš pasirenku kam juos berti, kam ne. Gaila, kad jus sutikau išvažiuodamas, o ne atvažiavęs. Beliko maža laiko, o galėčiau tiek daug su jumis kalbėti. Didžiausias mano troškimas šiuo momentu tai, kad jums manęs niekad nereikėtų, o man jūsų visuomet reikės, nes žmogus vis pasigenda dainos. Tokios dainos, kuri keltų svajas į padangę, kuri pajėgtų žmogų atplėšt nuo pilkos žemės ir besiklausant gydytų gyvenimo žaizdas. Gal kada nors suteiksit man ir kitiems tą laimę, o iki tada likit tokia, kokią šiandieną jus pažinau. Jis paspaudė jos ranką ir po ilgoko, ramaus žvilgsnio ištarė: — Sudiev.

Nepažįstamasis studentas dar kartą žvilgterėjo jai į akis, įsikišo į kišenę Danguolės sąskaitą už kavą ir tortą, skubiais žingsniais priėjo prie kasos, užmokėjo, ir nebeatsisukdamas dingo iš kavinės.

Lyg iš sapno atsibudo Danguolė. Prieš akis atšalusi kava ir nepaliestas šokoladinis tortas. Prisiminė ji savo norą, būtent: atversti bent vienos knygos viršelius ir paskaityti porą lapų...

Žvilgterėjo į ant sienos kabantį japoniško stiliaus laikrodį. Liko tik penkiolika minučių iki spektaklio. Paskubomis užsimetė paltą ant pečių ir skubėdama išlėkė iš kavinės. Dabar ją lydėjo viena mintis: pasiekti to, ko jis jai linkėjo.

Ir vėl operos rūmai pilni. Publika nekantriai laukia, kad itališko aksomo rusvos užuolaidos pakiltų. Orkestras nerimaujančiai prisideda prie laukimo nuotaikos. Tiesiog negali vietoje ramiai išsėdėti. Danguolė vėl perbėga žvilgsniu publiką ir pagalvoja, kad kažkaip visą gyvenimą žmogus kažko tai laukia, nerimauja; tačiau kas jam atsakys: ar tos nerimo žarijos suliepsnos, ar ilgainiui išblės...

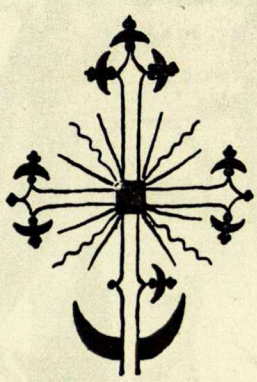

ŠV. KAZIMIERAS

Šv. Kazimieras gimė Krokuvoje 1458 metais spalio 3 dieną, Lenkijos karaliaus dvare. Iš pat jaunystės jį supo perteklius ir prabanga. Jis nešiojo švelnius drabužius ir gyveno puošniuose rūmuose. Turėjo viską, ko tik mirtingas žmogus galėtų trokšti, tačiau visi šie dalykai nekėlė jo į puikybę ar išdidumą. Kazimieras buvo nuolankus ir geras berniukas.

Jo šventumas jau pasireiškė kūdikystės dienose. Dar mažas būdamas, iš savo mokytojo Jono Dlugošo sužinojo, kad jo senelis Jogaila pagoniškoje Lietuvoje įvedė katalikų tikėjimą, o jo tėvas visame krašte tam tikėjimui plėsti ir palaikyti Lenkijoje ir Lietuvoje pastatė daug bažnyčių ir vienuolynų. Tada jis pajuto, kaip tikėjimo liepsna ėmė degti jo krūtinėje, ir jį pagaudavo nuoširdaus dievotumo dvasia.

Vieną vakarą, dar eidamas dešimtuosius savo gyvenimo metus, Kazimieriukas peranksti atsikėlęs nuėjo į katedrą melstis. Katedros durys dar buvo uždaros, dėl to jis atsiklaupęs ant snieguotos žemės pradėjo melstis. Neišmiegojęs berniukas ilgainiui pavargo, pasviro, atsirėmė į bažnyčios duris ir užmigo. Miegojo, kol atėję žmonės jį pažadino ir nuvedė pilį.

Visi šie ir daugelis kitų istorijoje suminėtų dalykų mums aiškiai parodo, kad mūsų karalaitis buvo šventas kūdikystėje, vaikystėje ir jaunystėje. Šv. Kazimierui buvo sunku pasiekti šventumo, nes jis buvo karalaitis. Aplink jį virė pilnas pagundų karaliaus dvaro gyvenimas, bet jis ir šiose aplinkybėse sugebėjo išlikti skaistus ir pasiliko ištikimas Viešpačiui

Vyriausioji šv. Kazimiero sesuo Jadvyga, 1475 m. ištekėjusi už Bavarijos kunigaikščio Jurgio.

Dievui. Jis įrodė, kad ir pasaulio tuštybėse paskendusiame karaliaus dvare gali žydėti dorybių žiedai.

Šventam Kazimierui paūgėjus, jo tėvas sumanė jį ruošti užimti karaliaus sostą. Taip ir įjungė šv. Kazimierą į administracinį darbą. Šiame darbe šv. Kazimieras parodė savo valdoviškus gabumus. Jis tuoj pamatė, kiek daug pinigo yra išleidžiama puotoms ir prabangai karaliaus dvare. Pradėjo jas mažinti ir tuo būdu sutaupęs išpirkinėjo tėvo praskolintus dvarus.

Jis atkreipė dėmesį į rytinėje Lietuvos ir Lenkijos dalyje plintančią provoslaviją ir stengėsi ją sustabdyti, atnaujino santykius su popiežiumi ir nuogastavo turkų pavojumi. Vilniuje tėvo vardu valdydamas kraštą, dirbo kanceliarijoje, net pats savo ranka registruodamas kvitus. Jis prižiūrėjo, kad visur būtų tvarka, dora ir teisingumas.

Visi šie darbai ir rūpesčiai bei griežtas gyvenimas ir atgaila išsėmė jaunikaičio jėgas, ir jis susirgo džiova. Iš šios ligos jau nepagijo ir 1484 metų kovo 4 dieną Gardino pilyje atsiskyrė su šiuo pasauliu. Tada jo kūnas buvo nugabentas į Vilnių ir palaidotas Vilniaus katedroje.

Pagrindinės šv. Kazimiero dorybės, kurios jį papuošė šventumo aureole buvo: tikėjimas, viltis ir meilė, teisingumas, išmintis, pamaldumas ir skaistybė. Skaistybę brangindamas, jis atsisakė ir šeimyninio gyvenimo. Sūniška meile jis mylėjo Dievo Motiną, kurios garbei jis dažnai kalbėjo net jo karste atrastą Marijos giesmę: "Omni die dic Mariae", "Kiekvieną dieną kalbėk Marijai".

Šv. Kazimiero istorija nesibaigia su jo mirtimi. Ją pratęsia jo stebuklai. Jam mirus, tikintieji meldėsi prie jo karsto, prašė užtarimo ir maldavo pagalbos. Išgirdęs savųjų dejones, šventasis išklausė jų prašymų ir jam Dievo suteiktąja galia vienam jaunuoliui grąžino regėjimą, mirusią mergelę prikėlė iš numirusių ir pagydė 50 metų nuomaru sirgusią moterį.

Dar stebuklų padarė šventasis, bet už visus didžiausias jo stebuklas tai pagalba lietuviams prieš rusus prie Polocko. Rusams puolant šią pilį, buvo pasiųsta nedidelė kariuomenė tos pilies įgulai pagelbėti, bet ji negalėjo pasiekti pilies, nes Dauguva buvo patvinusi. Staiga ant balto žirgo pasirodė raitelis, pervedė juos per patvinusią upę ir, pakėlęs kardą, kartu su lietuviais puolė rusus ir juos nugalėjo. Panašiu būdu šv. Kazimieras lietuviams sunkiose kovose yra padėjęs dar 10 kartų.

Šv. Kazimiero reikšmė mūsų tautai yra begalinė. Pirmiausia jo asmenyj mes susilaukėme savo šventojo ir globėjo. Jis daugelį kartų padėjo mūsų tautiečiams, gindamas juos nuo priešų ir suteikdamas daug dvasinių malonių. Mūsų jaunimui jis yra klusnumo, skaistumo, teisingumo, mokslo ir tėvynės meilės pavyzdys. Jis gimęs svetimame krašte iš mišrios šeimos, (nes tik tėvas buvo lietuvis, o motina austrė), bet jis mylėjo Lietuvą ir jos žmones; gyvas ir miręs jiems padėjo, dėl to jis yra akyvaizdus pavyzdys ir mūsų svetimame krašte augančiam lietuviškam jaunimui, kad ir jis pamiltų savo tėvų šalį ir sielotųsi josios reikalais.

Lietuva yra laiminga, turėdama tokį šventąjį savo globėju, ir tvirtai tiki, kad jis, kaip anuoment 1518 metais, taip ir dabar vieną dieną, atėjęs vadovauti mūsų kovai, padės mums išvyti iš mūsų krašto tuos pačius rusus, kuriuos jis padėjo išvyti nuo Polocko, ir mes vėl galėsime džiaugtis, matydami išlaisvintą savo tėvynę Lietuvą.

Romanas Mureika
Pranciškonų gimnazijos
III-ios klasės mokinys

ATEITININKŲ FEDERACIJOS TARYBOS NUTARIMAI

Ateitininkų Federacijos Tarybos antrasis posėdis įvyko 1958 lapkričio 8 ir dalies Tarybos narių pasitarimas 1958 gruodžio 13.

New Yorke posėdyje dalyvavo: pirmininkas dr. A. Damušis; nariai — prel. J. Balkūnas, St. Barzdukas, kun. V. Dabušis, dr. J. Girnius, kun. St. Yla, K. Mockus, S. Sužiedėlis ir V. P. Vygantas. Savo pastabas posėdyje numatytais svarstyti klausimais prisiuntė: prel. Pr. Juras, dr. Z. Ivinskis, A. Skrupskelienė, kun, A. Sušinskas ir dr. A. Šapoka. Į jų pastabas buvo atsižvelgta svarstant atskirus klausimus.

Chicagoje įvykusiame pasitarime dalyvavo; pirm. dr. A. Damušis, nariai: prel. Ign. Albavičius, kun. Vyt. Bagdanavičius, dr. P. Kisielius, kun. P. Patlaba, dr. Vyt. Vardys, prof. B. Vitkus ir svetys MAS CV pirm. Vacl. Kleiza.

Abiem posėdžiam pirmininkavo dr. A. Damušis, pirmojo protokolą rašė dr. Vyt. Vygantas, antrojo — dr. Vyt. Vardys.

Tarybos posėdžio New Yorke protokolas buvo perskaitytas Chicagos pasitarime. Padaryti papildymai atžymimi prie atitinkamų klausimų. Be to, visiem Tarybos nariam abu protokolai buvo išsiuntinėti 1959 sausio 19. Pagal AFT priimtą statuto § 19 mėnesio laikotarpyje negavus jokių pastabų ar papildymo, abu protokolai ir nutarimai laikomi įsigalioję.

Čia pateikiami tie nutarimai, išskyrus tai, kas buvo svarstoma apie Jubilėjinį Ateitininkų Kongresą 1960. Jo ruošimo darbai yra gerokai pasistūmėję į priekį. Apie tai bus platesnė informacija kitame Ateities numeryje. Čia duodami AF nutarimai kitais aktualiais klausimais.

Lietuvių Bendruomenė ir ateitininkai

Tarybos pirmininkas dr. A. Damušis pranešė, kad yra gautas Federacijos Valdybos raštas (1958 birželio 17), kuriuo Taryba prašoma pasisakyti dėl Lietuvių Bendruomenės ir ateitininkų įpareigojimo joje veikti: ar Lietuvių Bendruomenė yra eilinė organizacija, neišsiskirianti iš kitų lietuviškųjų sambūrių, ir tuo atveju ateitininkam lieka laisvė joje reikštis savo nuožiūra; ar Lietuvių Bendruomenė yra bendrinė visiem lietuviam organizacija, dalis tautinės bendruomenės pasaulyje, ir tuo atveju ateitininkai turi pareigos joje būti ir veikti.

Šiuo klausimu platesnį paaiškinimą davė Tarybos nariai: St. Barzdukas, Lietuvių Bendruomenės CV pirmininkas, ir prel. J. Balkūnas, buvęs pirmininku komiteto (Loko), organizavusio Lietuvių Bendruomenę JAV-se. Pranešimuose buvo cituota Lietuvių Charta, priimta Vliko, ir buv. VLI-ko pirm. prel. M. Krupavičiaus interpretacija (bendraraštis), kaip Lietuvių Bendruomenę suprasti. Diskusijose prieita tokios bendros išvados ir nutarta Federacijos Valdybai atsakyti:

1. Lietuvių Bendruomenė nėra eilinė organizacija, neišsiskirianti iš kitų, o visus lietuvius pasaulyje apimanti tautinė bendruomenė, kuriai priklauso kiekvienas lietuvis, dėl to, kad yra savo tautos narys;

2. Lietuvių Bendruomenė savo organizacinėm formom siekia ryšį su lietuvių tauta labiau sustiprinti., jį išlaikyti ir visus patelkti bendram darbui — lietuvybės išlaikymui, savo kultūros puoselėjimui ir savo tautos vadavimui;

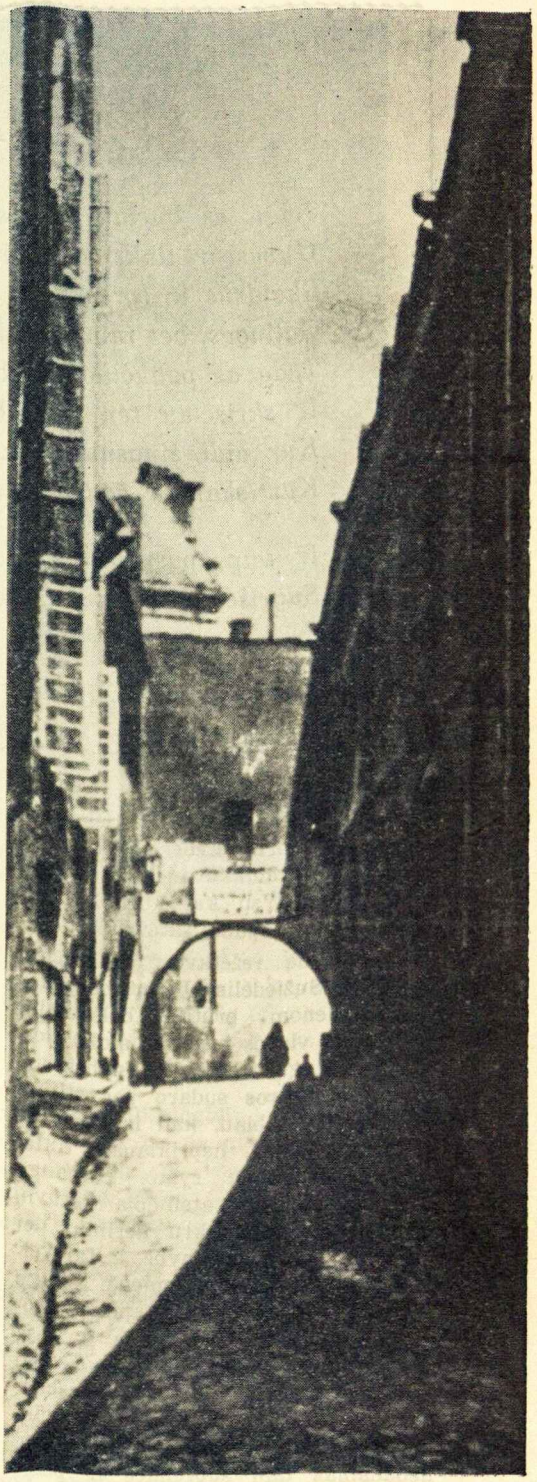

Šv. Kazimiero gatvė Vilniuje

3. Ateitininkų pareiga būti Lietuvių Bendruomenėje ir joje veikti išplaukia iš ateitininkų ideologijoje tautiškumo principo.

Ateitininkų politinio ugdymo ir veiklos klausimu

Tarybos pirm. dr. A. Damušis priminė, kad dar pirmajame posėdyje buvo pageidauta Tarybos pasisakymo dėl ateitininkų politinio ug-

*
* *

Jeigu aš būčiau ryto saulės spindulėlis,
Gyvas ir linksmas kaip skambanti gaida,
Skaidrus ir tyras kaip kalnų upelis,
Galingas, bet ramus, kaip kūdikio malda, —
Tada aš pabučiuočiau baltą debesėlį
Ir skrisčiau ten, kur bunda žemė po nakties,
Kur aidi žingsniai Amžino Kūrėjo,
Kur skamba žodžiai šventi rytmečio giesmės.

Ir taip, pasveikinęs Valdovą savo,
Sugrįščiau aš, kur jūros, kur miškai...

TIva

dymosi ir reiškimosi praktiškajame politiniame darbe. Federacijos Valdyba taip pat laukianti tokio pasisakymo ryšium su kai kuriais nesutarimais tarp pačių ateitininkų.

Klausimą referavo Federacijos vadas S. Sužiedėlis. Jis nurodė, kad mūsų dienom brutali bolševikinė politika iš vienos pusės ir stoka normalių sąlygų lietuvių politiniam darbui iš antros sudaro per stiprią įtampą, juo labiau, kad ir kova už Lietuvos laisvę nepriklauso tiktai nuo mūsų pačių ryžto, pastangų ir priemonių. Tai atsiliepia lietuvių visuomenėje tam tikru nerimu, net nesanturumu ir nevienybe, ir tai veikia taip pat jaunuomenę. Jeigu jaunimas negali būti abejingas kovai už Lietuvos išvadavimą ir į ją privalo būti skatinamas dar visai jauno amžiaus, tai iš to dar neseka, kad jis turėtų veikliai reikštis vienos ar kitos partinės srovės darbe, nebūdamas tam subrendęs ir pasiruošęs. Jis turi pirma gerai įsisavinti savo pasaulėžiūros principus, įsigyti sveikas pažiūras į politinį darbą ir tam darbui išsiugdyti reikiamus nusiteikimus.

Ateitininkų organizacija yra tai pabrėžusi antrajame kongrese Kaune (1920), tarusi savo žodį Palangos konferencijoje (1927) priimtų principų ir pareigų oficialiąja redakcija ir savo nusistatymą pakartojusi ketvirtajame kongrese Telšiuose (1935). Politinį jaunuomenės auklėjimą ir subrendusiųjų ateitininkų reiškimąsi politiniame darbe randame trumpai aptartą St. Šalkauskio redaguotoje "Ateitininkų Ideologijoje" (1933) ir plačiai išdėstyta jo studijoje "Visuomeninis auklėjimas" (1935). Patys bendrieji principai tinka ir esamom sąlygom, bet jie kai kurių ateitininkų pakankamai neįsisąmoninami. Tam priminti S. Sužiedėlis pateikė plačią rezoliuciją, kaip projektą Tarybos pasisakymui. Diskusijose plačiau pasisakyta tiktai dėl politinio darbo pradžios, jo neaprėžiant metais, bet aukštesnės mokyklos baigimu. Projekte buvo siūloma nustatyti 18 metų amžiaus ribą; kai kurių Tarybos narių — 21 metų. Po atitinkamų pataisų nutarta priimti toksai Tarybos pasisakymas:

1. Ateitininkų ideologijos pagrinde glūdi universalinė katalikų pasaulėžiūra. Ji apima visą žmogų ir visas jo veiklos sritis, taigi ir politiką. Tad nei ateitininkų politinis ugdymas nei praktiškas reiškimasis politiniame darbe negali prieštarauti katalikiškos pasaulėžiūros principam.

2. Ateitininkų Federacija siekia pilnutinio ugdymo. Jisai apima visą jaunąjį žmogų ir visas jo reiškimosi galias, kad jos būtų išvystytos pilnutiniam gyvenimui ir veikimui. Visuomeninis auklėjimas tėra dalis pilnutinio ugdymo, o politinis švietimas bei lavinimas yra dalis visuomeninio auklėjimo; dalis negali būti išimta iš integralinės visumos. Tad ateitininkai, kurie tarp penkių savo principų turi įsirašę ir visuomeniškumą, o Telšių kngresas dar pabrėžęs, kad Ateitininkų Federacija "yra giliai visuomeniška", tuo pačiu pripažįsta reikalą tinkamai pasiruošti eventualiam politiniam veikimui.

3. Ateitininkų Federacija yra katalikiškos akcijos vienetas, nesusijęs su poltinių partijų veikla, tad turįs nė uždavinio joms ugdyti narių. Tačiau ateitininkų organizacijos apolitiškumas, kaip ir katalikiškosios akcijos apskritai, dar nereikalauja, kad ateitininkai būtų nuteikti prieš bet kokį politinį darbą ir partijas. Kaip nėra įmanomas nepasaulėžiūrinis jaunimo ugdymas, nes vistiek jam įteigiamos pažiūros į pasaulio sampratą ir gyvenimo prasmę, taip nėra įmanomas ir griežtai apolitinis auklėjimas, nes tada sudaromos neigiamos pažiūros į politinę santvarką, neišvengiamą žmonių gyvenimui, ir partijas, neapsieinamas žmonių susibūrimam. Ateitininkų politiniam ugdymui tegali būti statomas reikalavimas, išreikštas St. Šalkauskio tokiais žodžiais: "Politinis auklėjimas yra vedamas nepriklausomai nuo visų politinių partijų ir netarnauja jokiai politinei partijai nei jokiai organizuotai politiniais tkslais žmonių grupei (Vis. aukl. 91).

4. Ateitininkų Federacija, kurios pagrindinis uždavinys yra ruošti jaunimą pilnutiniam gyvenimui ir veikliam visuomeniniam darbui, nesubrendusį dar jaunimą prilaiko nuo aktyvios politinės veiklos. Palangos konferencijoje priimti ir Telšių kongrese pakartoti nutarimai "moksleiviam griežtai draudžia bet kurią politinę akciją, o kitiem nariam palieka tuo klausimu laisvę. Tačiau neprisiimdama jokiu atveju atsakomybės už politinę bet kurio nario akciją, ji (At-kų Federacija) reikalauja, kad toji akcija, asmenine atsakomybe vedama, neprieštarautų katalikiškos pasaulėžiūros principam ir nekompromituotų jo kaip Federacijos nario" (AI, 1954, 114; T.K. 1935 Nr. 9).

5. Ateitininkų Federacijos Taryba randa, kad esamos sąlygos išdėstytų principų nekeičia; jie visiem ateitininkam privalomi paboti, tačiau būtų reikalinga ir aktualu:

a. paruošti tinkamą programą ateitininkų moksleivių ir studentų politiniam ugdymui; joje turi būti išryškinti katalikiškos pasaulėžiūros principai politinės veiklos klausimais, pateiktas bendras politinio veikimo ir reikalo supratimas, ir nurodyti tie nusiteikimai, kurie privalomi politikui apskritai ir katalikui specialiai;

Putnamo bendrabučio pastatyta "šienapjūtė" Annhursto kolegijoje (plačiau 84 psl.).

b. skatinti ateitininkus giliau studijuoti socialinę Katalikų Bažnyčios doktriną ir tuos principus, kuriais ji numato siekti socialinio solidarumo ir teisingumo akivaizdoje dviejų priešiškų frontų: besikoncentruojančio kapitalo ir darbo jėgos;

c. drausti moksleiviam ateitininkam, beeinantiem augštesniuosius mokslus, dalyvauti politinėje akcijoje, išskiriant paslaugas Lietuvos vadavimo pastangom, ir turėti ryšių su bet kuriom partijom ir jų padaliniais.

d. priminti Ateitininkų Federacijos sąjungom, skyriam, draugovėm, kuopom, klubam ir korporacijom, kad joks ateitininkiškas vienetas nesiangažuoja politinei bei partinei akcijai; tai gali daryti atskiri ateitininkai ar jų grupės savo atsakomybe, ne ateitininkų vieneto vardu.

Chicagos pasitarime politinio ugdymo reikalu pasiūlyta dar vienas punktas tokio teksto;

"Federacijos Taryba atkreipia visų ateitininkų dėmesį į reikalą studijuoti pasaulinės ir gyvenamojo krašto politikos klausimus. Ateitininkas kaip inteligentas turi būti gerai informuotas ir efektingas kovotojas už Lietuvos laisvę gyvenamoje aplinkoje. Federacijos Taryba ragina ateitininkus reaguoti į atskirus gyvenamojo krašto politinius reiškinius, kurie pažeidžia Lietuvos katalikybės, ir iš viso krikščioniškojo žmoniškumo reikalus".

Savaitgalių kursų programa

Federacijos Valdybos referentas studentų ateitininkų reikalam V. Vygantas buvo pirmininko pakviestas tuo klausimu padaryti pranešimą. Jisai suminėjo kai kuriuos faktus, kurie rodo, kad studentai ateitininkai nėra pakankamai ideologiškai įsisąmoninę. Gilumo reikia siekti sistemingai ir metodiškai, panaudojant visas progas. Čia nemažai galėtų padėti: a) kursai savaitgalių metu, b) studijiniai branduoliai stovyklose ir c) ideologinių studijų dienos. Pirmasis atvejis dažniau įgyvendinamas, parankesnis; bandymai antruoju atveju davė neblogų rezultatų. Ideologinių studijų dienos reikalauja daugiau organizacinių pastangų ir lėšų. Visais atvejais reikia geros, tikslingos programos ir vadovų.

Diskusijose dėl programos išryškėjo dvi nuomonės: viena — imti specialius ir aktualius klausimus ideologiniam sąmoningumui pagilinti (kun. St. Yla, dr. J. Girnius); antra —siekti žinojimo pagrindinių ateitininkam dalykų; moksleiviai ir studentai turėtų gerai išeiti nustatytą programą pagal jų amžių ir išsilavinimą. Diskusijose palietus dar vasaros stovyklas, pageidauta, kad ir joms būtų tinkama programa bei gerai paruošti reguliaminai. Stovyklos turi būti planuojamos iš anksto, sustiprinti lituanistiniai dalykai. Nutarta:

1. Atkreipti sąjungų dėmesį į ateitininkiško ugdymo tikslingesnį ir sistematingesnį reikalą, gilesnį formavimą; sąjungų valdybos turėtų pačios tuo pasirūpinti, susižinodamos su Federacijos Valdyba ir jai pateikdamos savo planus bei studijines metines temas.

2. Paskirti po du Tarybos narius prie kiekvieno Federacijos Valdybos referento atitinkamos sąjungos veiklai aptarti ir pajieškoti būdų jai pagyvinti bei pagilinti. Ateitininkų Sendraugių Sąjungos reikalam tokia komisija sudaryta iš prel. J. Balkūno ir A. Skrupskelienės ir referento St. Lušio; Studentų Sąjungos — iš dr. J. Girniaus, K. Mockaus ir referento V. Vyganto. Moksleivių Ateitininkų Sąjungos reikalam komisijos sudarymas paliktas Chicagoje šaukiamam Tarybos narių pasitarimui, kuris gruodžio 13 paskyrė kun. P. Patlabą ir dr. V. Vardį; referentu įeina inž. Rygelis, pakeitęs Federacijos Valdyboje atsisakiusį J. Baužį.

Jaunos kartos sendraugių telkimas

Tarybos pirm. dr. A. Damušis nurodė, kad yra gyvas reikalas susirūpinti studijas baigusiais ateitininkais, paliekančiais šalia Ateitininkų Sendraugių Sąjungos. Tas opus reikalas ypač pabrėžtas A. Skrupskelienės šiam posėdžiui prisiųstame laiške. V. Vygantas apibudino plačiau esamą padėtį ir nurodė kai kurias psichologines priežastis, kurios sulaiko studijas baigusius nuo veiklos Sendraugių Sąjungoje.

Diskusijose buvo nurodyta: a) dabartinė Sendraugių Sąjungos C. Valdyba yra ėmusis telkti jaunuosius į sendraugių eiles, bet nėra tikslių žinių apie to darbo rezultatus (kun. V. Dabušis). b) vietos sendraugių skyriai turėtų daugiau parodyti aktyvumo ir jieškoti artimesnio kontakto su baigusiais mokslus (K. Mockus). c) sendraugiai, dalyvaujantieji aktyviai vienoje ar kitoje politinėje grupėje, turėtų vengti tarpusavio ginčų susirinkimuose (kun. St. Yla). d) baigusieji augštuosius mokslus ir stojantieji į Sendraugių Sąjungą turėtų taip pat duoti įžodį, kaip tai daro moksleiviai ir studentai (S. Sužiedėlis). Nutarta:

1. Studijas baigusiųjų ateitininkų rezervuotas laikymasis šalia Sendraugių Sąjungos, kokios priežastys bebūtų, ateitininkiško subrendimo požiūriu nėra pateisinamas; visi baigusieji mokslus ateitininkai kviečiami jungtis į sendraugių eiles.

2. Sendraugių ir Studentų Ateitininkų Sąjungos prašomos tam reikalui skirti daugiau dėmesio; būtų pageidautinas bendras jų pasitarimas ir kreipimasis į abiejų sąjungų narius.

3. Federacijos Valdyba prašoma savo ruožtu imtis pastangų ir jieškoti priemonių, kad baigusieji augštuosius mokslus ateitininkai neliktų neorganizuoti ir neįsijungę į Sendraugių Sąjungą.

Tarybos narių Chicagoje pasitarime tuo klausinu dar pareikšta: "Jaunųjų sendraugių būrimo reikalu pageidauta, kad kiekvienoje sendraugių kuopos valdyboje būtų bent vienas asmuo jaunųjų sendraugių telkimui į sendraugių kuopas. Atkreipiamas dėmesys, kad profesinių bei visuomeninių korporacijų atkūrimas gali sėkmingai tarnauti ryšio stiprinimui tarp vyresniosios ir jaunesniosios kartos".

Jaunučių organizavimo reikalu

Federacijos Tarybos narių pasitarime Chicagoje gruodžio 13 tuo reikalu planą pateikė kun. P. Patlaba. Į jaunučius įeina vaikai nuo vaikų darželio iki ketvirto skyriaus imtinai. Jie veikia Moksleivių Ateitininkų S-gos Centro Valdybos vadovybėje. Jie organizuojami kartu su moksleiviais, atžymimi atskira uniforma ir jiems specifiniais ženklais. Vacl. Kleiza supažindino su Moksleivių Ateitininkų S-gos Centro Valdybos paruoštu jaunučių programos projektu. Kun. P. Patlabos pasiūlymu priimti šie nutarimai:

a. Junučių organizavimas yra moksleivių ateitininkų kuopų tarybų pirminis uždavinys;

b. Kuopų tarybos glaudžiai bendradarbiauja su tėvais ir su seselėmis, juos įtraukdami į auklėjimo darbą;

c. Jaunučių globėjai ypatingai stengiasi panaudoti vasaros jaunučių stovyklą kaip vieną iš svarbiausiųjų jaunučių auklėjimo priemonių;

d. Federacijos Valdyba ir Taryba artimai bendradarbiauja su Moksleivių Ateitininkų S-gos Centro Valdyba veikimo metodams išdirbti.

(Iš AF protokolo N. 2, 1958. 11. 8, ir pasitarimo Chicagoje protokolo 1958.12.13).

"PRAŠOM, PRAŠOM PAKLAUSYTI"

Daug kartų redakcija kreipėsi į kuopas bei draugoves, prašydama daugiau aktualios medžiagos. Ir dabar savo prašymą pakartoja žinomos Antano Vienužio (Vienažinskio) dainos žodžiais: "Prašom, prašom paklausyti, ką mes turim pasakyti..."

Pasakyti yra nedaug: mums reikia daugiau korespondencijų, straipsnių, eilėraščių, novelių.

Nejaugi tokios Chicagos veikimas sustojo, kad niekas neparašo?! Argi Clevelande, Detroite ir kitur dar pina žiemos sapnus?! Ne! Iš "Draugo" ateitininkų skyriaus matyti, kad veikimas vyksta. Šis veikimas galėtų būti plačiau aprašytas ir Ateityje, bet tiek kuopų, tiek draugovių valdybos delsia ir užmiršta, kad mums reikia korespondencijų.

Vyksta studijų dienos, visokie seminarai, apie kuriuos būtų galima daug parašyti, bet jie lyg tyčia visai užmirštami, o prisimenami eiliniai susirinkimai. Taip Ateityje ateitininkiškos veiklos veizdas nėra pilnas. Redakcija viena čia negali viso aprašyti, reikia didesnės talkos, kad mūsų pasisekimai ir pralaimėjimai liktų užfiksuota.

Per maža gaunama įvairių rašinių, ypač jų trūksta iš moksleivių tarpo. Suprantama, sunku rašyti, lankant amerikoniškas mokyklas, tačiau reikia bandyti. Redakcija dės pastangas juos talpinti.

Visą medžiagą, skirtą gegužės numeriui, prašom siųsti iki balandžio 24 d., birželio numeriui, iki gegužės 8 d. Norime prieš mokslų metų pabaigą išleisti birželio numerį, kad jis studentus bei moksleivius pasiektų dar jų mokyklose.

Redakcija turi galimybės gausiau iliustruoti žurnalą. Būtų gera užfiksuoti draugovių, kuopų valdybas, sąjungų centrus. Laukiame daugiau nuotraukų iš visos ateitininkiškos veiklos!

Romualdas Kisielius

SMŪTKELIŲ ŠALIS

Kur šlama seni ąžuolynai,
Kur krykščia laukuos vyturys,
Ten mūsų mažutė tėvynė,
Garbinga smūtkelių šalis...

Ten tylūs kapai partizanų,
Paskendę laukų gėlėse...
Tenai prie piliakalnio seno
Alsuoja senolių dvasia...

Prie kelio mediniai smūtkeliai,
Palinkę lietaus nuplauti...
Kur motinos ašaros krinta,
Pražysta žiedai ten balti...

Tenai paupy gimtas sodžius,
Ten teka Neris ir Venta,
Ten žemė, krauju aptaškyta,
Liks amžiais lietuviui šventa...

LIETUVOS JAUNIME!

Lietuvos jaunime, štai ant pečių jūsų,
Šiandien mūs tėvynės ateitis visa.
Jūsų jaunos širdys, jūs darbai ir žygiai,
Tai rytojaus veidas, viltys ir šviesa...

Skriskit į rytojų, lyg kalnų ereliai!
Skriskite vieningai, ant savų sparnų!
Lai jums nieks nedrįsta čia parodyt kelią,
Virš gimtosios žemės, klonių ir kalnų.

Nesvarbu, kad šlama aplink naujas miškas,
Laikas jį išretins ir pavers šilu,
Jei namus savuosius jūs širdy statysit,
Iš senų gimtosios girios ąžuolų...

Lai krūtinėj jūsų niekad neužgyja,
Gimtos žemės žaizdos, nes tiktai tada,
Laimėsime kovą prieš tautos vergiją,
Kurioje suklupus kenčia Lietuva...

VAIDILOS ŠAUKSMAS

Neužmiršk, lietuvi, savo gimto krašto,
Kur jaunystės dienos, kur laukai žali!
Brangink tėvų kalbą, papročius ir raštą,
Sau rytojų kurdams svetimoj šaly!

Už monetą šaltą niekad neparduoki,
Švento idealo, už kurį tenai
Miršta ir aukojas narsūs krašto vyrai,
Lietuvos didvyriai, laisvės milžinai...

Būkite vieningi, nors ir jėgos mažta,
Šiandien dar jūsų laukia žygiai dideli,
Neužmiršk lietuvi, savo gimto krašto,
Kurdamas rytojų svetimoj šalyj!

NUŽMOGINTAS ŽMOGUS

Nužmogintas žmogau, kur tavo veidas?
Kur tavo Dievas? Kur tavi keliai?
Tave jau visą, su širdim ir siela,
Nupirko žemiški gyvenimo pirkliai...

Likai tu vergas, mašina ar daiktas!..
Sava dvasia aukščiau šios žemės nekyli.
Sakyk! Sakyk, ar tu tiktai tiek kertas?
Sakyk, žmogau! Sakyk, ko to tyli!

Satydamas mirties mašinas, bombas,
Tu žemei pragarą, ne ateitį kuri.
Esi tu elgeta puošniuos turtuolio rūbuos,
Nes tu jau nieko nemirtingo neturi...

LIKIMO JŪROJE

Ant plačios likimo jūros
Žmonių viltys gęsta.
Jų simboliškos figūros
Praeitin vis skęsta...

Už ugningo horizonto
Saulė nusileidžia
Ir kasdien vis naują žmogui
Paslaptį atskleidžia...

Dūžta bangos, lyg kristalas,
Kažkur varpas skamba.
Audros žemei atiduoda
Sudaužytą bangą...

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVIDO BIBLIOTEKA

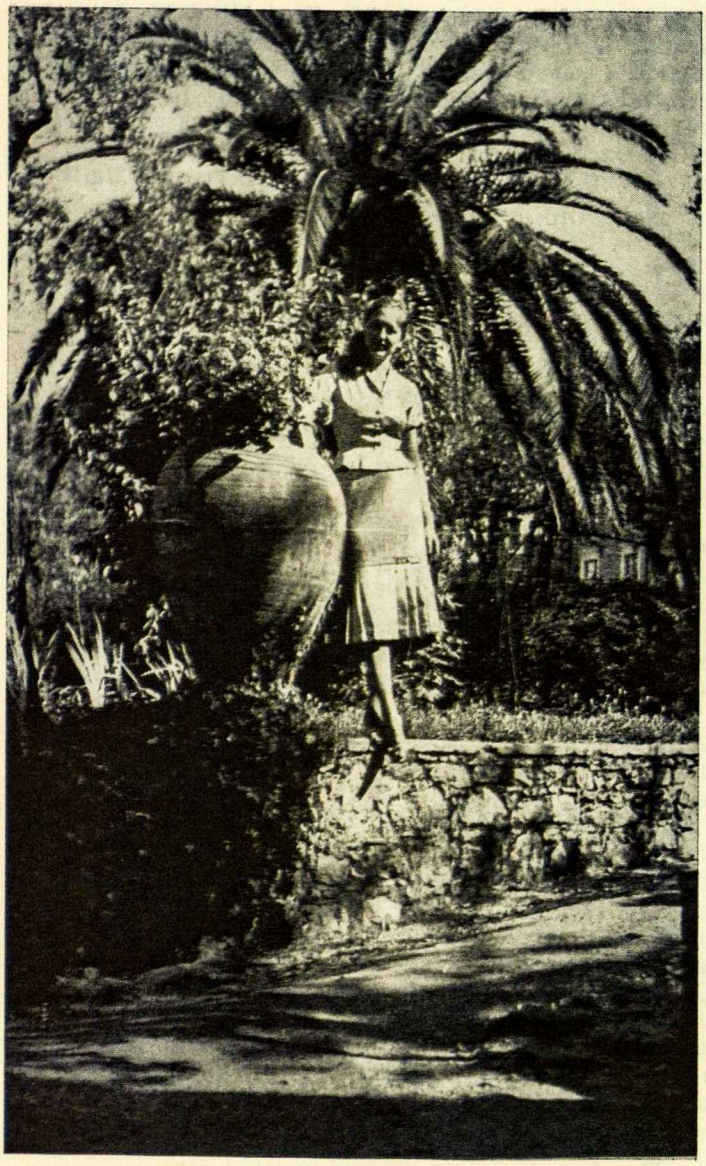

Vanda Augustaitytė Sicilijoje

SICILIA INSULA EST

VANDA AUGUSTAITYTĖ

"Sicilia insula est" — mokiausi gimnazijoje, bet tikrąją to sakinio prasmę teko man patirti tik praeitą vasarą.

Pervažiavus Bavariją, pietų Austriją ir beveik visą Italiją, lietingą birželio rytą žiūriu pro aptaškytus vagono langus į Kalabrijos vaizdus. Traukinys visą laiką lekia jūros krantu. Smarkus vėjas vaiko debesis, ir, jei ne tos ryškios, besimainančios jūros spalvos ir tamsūs, pietietiški žmonių veidai, atrodytų, jog esu šiaurinėje Europoje. Nuotaika nekokia. Viltis praleisti smagias atostogas saulėtoj Italijoj nyksta, tačiau ilgainiui mano akis stebuklingan spalvų pasulin patraukia nuolatos besimainanti jūra. Ten, kur šviesos pluoštas pajėgia prasiskverbti pro debesis, vandens paviršius sutviska geltonai; aplinkui — žalsvi plotai, kurie tolumoj pereina į vis tamsėjančius mėlynumus. Kur debesų tirščiau, — jūra niūri, violetinė, beveik juoda, ir tas tamsumas dar paryškėja, kuomet pasiekus raudonas uolas, ji apsitaško baltom putom.

Staiga horizonte ima sklaidytis debesys, ir prasiveržus saulė apšviečia siaurą žemės juostą. "Sicilija" — kas tai sušunka, ir tuo metu mūsų greitukas įvažiuoja mažon stotelėn prie pat vandens. Bėgiai baigiasi. Tai Villa San Giovanni — paskutinis Italijos miestas. Visas traukinys įvažiuoja į laivą, ir pradedame plaukti saulėtos salos link. Kai po valandėlės traukinys, šniokšdamas išsirita iš tamsios ir drėgnos laivo gilumos, Messinoje viskas atrodo pasikeitę. Saulė svilina. Oras mirguliuoja nuo kaitros. Ir keliautojų minia kitokia: — daugumoj vyrai, afrikietiškų veido bruožų, o moterų beveik visai nesimato, nes čiabuvės laikomos namie taip, kaip ir Afrikoje.

Ir vėl traukinys lekia išilgai jūros kranto Sicilijos rytiniu pakraščiu. Kur liko lietingas oras, miglos ir debesuotas dan-

Taormina — graikų - romėnų teatro griuvėsiai

gus? Tenai, atitolstančioj pilkos žemės juostoj — Europoj. Ir pajuntu, kad atsidūriau keistame mažame pasaulyje, savo egzotika primenančiame Afriką, ir tokį skirtingą nuo ką tik palikto kontinento. Prieš mus vėl jūra, tik šį kartą ji vienodai mėlyna ir dangaus skliautas savo spalva vos tesiskiria nuo jos.

Sicilija yra didžiausia Viduržemio jūros sala (25,740 kv. kilometrų) su 4,5 mil. gyventojų. Sostinė — Palermo, žymus uostas; kiti dideli miestai yra Messina, Catania ir Trapani. Prie Italijos ji buvo prijungta 1860 m., pergyvenus daugelį užkariavimų. Iš tų laikų yra pasilikę įvairių istorinių paminklų: — teatrų, šventovių, ir net mečečių. Didžiausią įtaką paliko maurai ir graikai. Tai žymu ir vietinių gyventojų išvaizdoje. Žemės paviršius dalinai kalnuotas, šlaitus dengia citrinų, apelsinų ir alyvų gojeliai, atidalinti kaktusų tvorelėmis. Lygumos derlingos, bet viso krašto ūkiška padėtis gerokai atsilikusi dėl gyventojų pusiau afrikietiško būdo. Jie mėgsta dienos metu, užsidarę langines, "ilsėtis" namie, o vakarus praleisti ant slenksčio, grojant mandolinom ir dainuojant saldžias ir svajingas dainas. Net turizmu jie nesidomi, ir jų vaikai nesivaiko turistų kaip italiukai, stengdamiesi patarnauti, prašydami išmaldos. Vienintelis kurortas yra Toarmina, nes ji savo padėtimi duoda visa tai, ko tik turisto širdis gali trokšti.

Toarmina yra mažytis miestelis, tarytum kregždės lizdas priplotas prie rytinės Monte Tauro kalno pusės. Kalnas jį saugo nuo karštų pietų vėjų, vadinamų sirokko, o jūra gaivina vėsiu dvelkimu. Saulė čia anksčiau nusileidžia už kalnų ir nespėja išdžiovinti augmenijos. Kalno papėdėje besimaudydami turistai mato ilgėjančius uolų šešėlius vandenyje.

O kas begali aprašyt tų reginių įvairumą, kurie atsiveria žiūrovui, užkopus į miestelio viršūnę, arba graikų - romėnų teatrą. Iš vienos pusės, tarp opuncių, kiparisų, laurų ir įvairiausių spalvų gėlių mėlynuoja jūra, o iš kitos - banguoja pilka "kampania" su Etnos ugniakalnio viršūne.

Pirmą rytą Taorminoj mane pabudino itališka daina. Atidarau langines ir iššoku pro langą į sodą. Dainininko jau nebėra; jis atitolsta savo sicilietiškoj "karietoj" — margai išdažytam dviejų ratų vežime. Jo mulas sunkiai kopia serpentinom, mojuodamas margomis plunksnomis papuošta galva. Ant akmeninės tvoros, apaugusios violetinėm vijoklinėm gėlėm, randu jo padėtą krepšiuką su duona: mažos bulkutės ir du dideli balti "pleckai", primenantys afrikiečių duoną, arba kaž ką tai senovišką — net iš biblijos laikų.

Iš kiekvieno mūsų sodo kampelio, kaip ir iš visų Taorminos sodų, matosi jūra. O tie sodai, tie sodeliai! Šimtmečių palmių pavėsyje viens prie kito kukliai glaudžiasi vanilijos krūmai. Jų žibuoklių spalvos gėlytės vos tesimato; praeitum

pro šalį jų nepastebėjęs, jei ne jų saldus, sunkus kvapas. Bananų lapai, kurių iškarpyti krašteliai virpa kaitroje, slepia savyje stiebą su nokstančiais vaisiais. Kiparisų tamsios alėjos vilioja pasivaikščioti. Eini ir manai, kad jos gale prasivėrė dangus, bet priartėjęs pamatai, kad tai senas, didelis medis, panašus į mūsų obelį, pilnas dangaus spalvos žiedų. Yra čia ir lietuviškų gėlių — gvazdikų, rožių, pelargonijų ir kitų. Pas mus jos yra tik vasaros svečiai, o čia auga ištisus metus, ištisais krūmais gula tvoras, vilų sienas, ir kaskadomis krenta iš darželio į darželį.

Prie mūsų vilos raitosi kaktusais apaugęs vingiuotas takas — mano kasdieninis takas į pajūrį. Kadangi Sicilijos moterys vienos be palydovo neišeina iš namų, ir aš, šeimininkės sūnaus, jauno markyzo lydima, lipu akmeniniais laiptukais žemyn. Pajūry sutinkame tiktai turistus, nes siciliečiams birželio mėnesį maudytis per šalta, nors smėlis jau toks karštas, jog be batų nepastovėsi. Ir mano palydovas nesimaudo; jis tik guli pavėsy ir žiūri, kad manęs saulė perdaug neįkaitintų, ir kad čiabuviai vyrai netrukdytų poilsio. Pasijutus saugiai, aš visiškai pasiduodu atostogų nuotaikai ir nerūpestingai supuosi ant jūros bangų, mirkčiodama į saulę. Pamažu siciliečių tinginystė užkrečia ir mane, ir joje tirpsta pirmykštis pasiryžimas aplankyti Palermo, Messina, Trapani ir Agrigento.

Toramina kurortas ir Toarmina miestelis yra du skirtingi pasauliai. Kurortas — tai liuksusinės milijonierių vilos, tingus gyvenimas, pramogos, nakties metu šokiai po atviru dangum, ant marmorinių terasų, prie gyvos siciliečių muzikos. Miestelis — suglausti nameliukai su mažučiais langais ir stiklinių karolių durimis, už kurių vyksta vargingas, turistų nematomas gyvenimas. Anksčiau vyrai vertėsi žvejyba, ir tokiu būdu aprūpindavo savo šeimas. Dabar moterys, ant slenksčių sėdėdamos, siuvinėja bliuskutes ir jas pardavinėja turistams. Didžiausioj miestelio aikštėj, ant bedugnės kranto, kur apačioj matosi geležinkelio bėgiai su tuneliu, o toliau mėlyni jūros plotai, nuo viduramžių stovi Taorminos katedra. Dar augščiau, pakėlus galvą kiek tik pajėgi, dieną ir naktį šviečia mažytės Madonna della Rocca bažnytėlės kryžius. Ji yra pastatyta ant pačios Monte Tauro viršūnės ir kadaise rodydavo kelią grįžtantiems žvejams.

Kai saulė nusileidžia už Etnos ir Taorminą apgaubia naktis, vilų languose ir ištaigingų viešbučių fasadose sužiba šviesos. Žmonės išeina iš namų, ir gatvės pagyvėja. Tada romėnų —graikų teatre vyksta vaidinimai. Bet mėgdavau aš ten nueiti dar sutemos nesulaukus ir stebėti, kaip mainosi reginių spalvos.

Kopiu į kalną, kurio viršūnėje, dideliame įdubime, įsprausta teatro arena. Aplink ją, pusračiu, į šlaitus lipa eilės akmeninių laiptų — žiūrovų suolai. Augščiausią eilę sudaro mūrinė siena su ložėmis. Kadaise paskirtos garbingiems svečiams, jos būdavo papuoštos kilimais ir gėlėmis; šiandien — raudonų plytų kieti suolai, apgaubti mūro, iš kurio plyšių dygsta žolės. Stogo tam teatre nebūta. Plačiai matosi visa kampanija, pro apgriuvusios scenos arkadas — artimos jūros iškarpa. Pasirenku vietą kiek augščiau, kad būtų matyti ne tik scena, bet ir reginiai už jos. Smagu sėdėti ant saulės įkaitinto ir amžių nudilinto akmens. Atsiremiu į šlaitą, apaugusį ramunėmis ir kitomis laukinėmis gėlėmis, ir žiūriu į tolį.

Paskutinieji saulės spinduliai rausvai nudažo kolonų ir arkadų griuvėsius. Jų tarpe mėlynuoja jūra. Ji vingiais supa Sicilijos salą, ir iš įlankų galima atspėti kur Catania, Syracusa ir kiti mažesni uostai. Sutemai artėjant, jūra nusidažo violetiniai, o uosto namukucse užsidega šviesos. Sužiba viena kita žvaigždė tamsėjančiame danguje, ir pamažu pradeda rinktis publika. Ji moderniška, elegantiška ir tarptautinė. Labiau tiktų baltos togos ir augštos graikų šukuosenos. Taip pat ir vakaro programoje randu ne graikų tragediją, bet lengvą folklorinę muziką, taunius šokius ir liaudies dainas.

Pagaliau visai sutemsta. Iš šono, viršum arkadų, išplaukia jaunas mėnulis — žiūrovas. Jo sidabrinė šviesa tepajėgia apšviesti tik griuvėsių viršūnes. Jam į pagalbą ateina prožektoriai. Baltieji apšviečia sceną, o raudonieji — arenos sieną ir kolonas, kurios dabar atrodo lyg gaisro apimtos. Kai pasigirsta svajinga ir dalinai aistringa mandolinų muzika, publika nutyla. Ją kiek vėliau pakeičia liaudies dainos, jausmingos, pietietiškos; po jų — spalvingi tautiniai šokiai, būgnų žvangėjimo lydimi.

Pamažu apsiprantu su scenos prašmatnybėmis, ir mano žvilgsnis skrieja toliau; ten, kur neriboti jūros plotai, o ant jų lyg šv. Jono vabalėliai švyturiuoja laivų žiburiai juodo vandens paviršiumi, ten, kur kampanijos kalvos kyla pamažu augštyn ir baigiasi Etnos siluetu; ir — dar augščiau — į juodą dangų, nusagstytą auksinėmis žvaigždėmis. Ir kai laiks nuo laiko iš Etnos vulkano sužėri raudonos liepsnos pluoštas, scenos butaforija visiškai nublunka, ir vaizdai už teatro ribų, sukurti Augščiausiojo Kūrėjo, ima vis daugiau mane žavėti, kol neapsakomu grožiu apima visą mano vaizduotę.

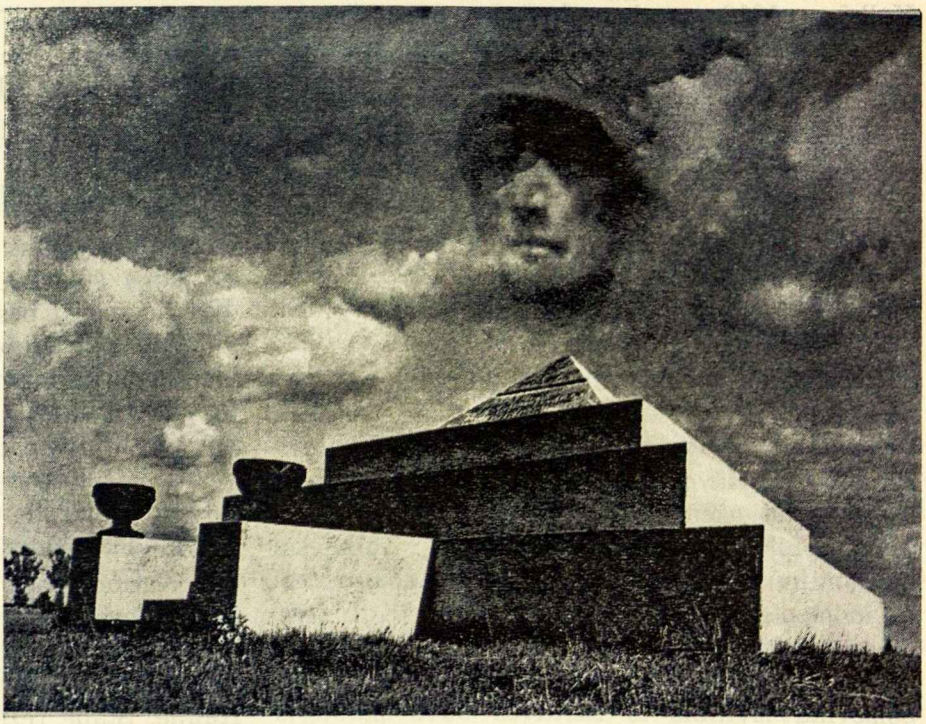

Povilo Lukšio, pirmojo Lietuvos kario, žuvusio nepriklausomybės karuose, kapas ties Kėdainiais.

LIETUVOS KARIUOMENĖ

Kai 1918 m. vasario mėnesį buvo paskelbtas Lietuvos nepriklausomybės aktas, Lietuvą dar valdė pakrikusi vokiečių kariuomenė, kuri traukėsi iš Rusijos gilumos Vokietijos link. Paskui vokiečius veržėsi raudonųjų kariuomenė. Tuo tarpu Vilniuje sujudo komunistai ir vietiniai lenkai. Viltys, kad demokratiškos Lietuvos niekas nelies, galutinai dingo. Reikėjo organizuoti karines pajėgas. Tada buvo įsteigtas kariuomenės štabas ir sparčiau pradėta steigti kariuomenės dalys. Vyrai, palikę arklą, knygą, išskubėjo laisvės ginti. Susirinko apie 15,000 savanorių. Nemažas būrys, bet kas jis prieš daug galingesnį priešą, kuris jau traukėsi prie Lietuvos sienų. Lietuvon įsibrovė bolševikai, ir Vilnius buvo puolamas gan didelių jėgų. Puolimas buvo vykdomas koncentriškai, ir 1919 m. sausio 5-6 dienomis Vilnius buvo užimtas. Lenkai gynė Vilniaus miestą, bet negalėjo apginti ir pasitraukė, o ginklų vokiečiai nors ir turėjo, bet Vilniuje lietuviams nenorėjo nei duoti, nei parduoti. Pirmieji ginklai lietuvių savanorių buvo surankioti iš gyventojų, ušsilikę nuo karo.

Kariuomenės štabas įsikūrė Kaune. Naujokai rinkosi Alytuje, Kėdainiuose, Kaune, Panevėžyje, Marijampolėje ir kitose vietose, kur dar laikėsi vokiečių įgulos. Persikėlus vyriausybei iš Vilniaus į Kauną, ginklų pirkimas pas vokiečius buvo sutvarkytas. Rūbus savanoriai dėvėjo savus, kol atėjo užpirkti Vokietijoje. Daugumos savanorių apranga buvo menka, jie kentėjo šaltį ir alkį, tačiau jie buvo labai kantrūs.

Lietuvių kovos su bolševikais

Menkai ginkluoti mūsų savanoriai tikru heroizmu puolė, stabdė bolševikus, besiveržiančius į Lietuvą. Dar vasario mėnesį, laimėdami kautynes ties Kėdainiais, neteko pirmojo kario — Povilo Lukšio, o Alytaus kovose — pirmojo karininko — A. Juozapavičiaus.

Šiaurės Lietuvoje kovose su bolševikais pasireiškė partizaninė veikla. Žymiausi partizanų daliniai susidarė Joniškėlio apylinkėje ir Žemaitijoje, Sedos, Alsėdžių ir Židikių apylinkėse.

Kovo mėnesį bolševikai buvo pravaryti nuo Jezno ir Krekenavos. Balandžio mėn. mūsų kariuomenė jau buvo pasiekianti Vilnių, jau matė miesto bokštus, bet balandžio mėn. 19 dieną atskubėjo lenkai su iš Lietuvos kilusiu savo vadu J. Pilsudskiu ir pasigrobė mūsų sostinę su visa pietine Lietuvos dalimi. Gegužės mėn. buvo iš bolševikų išvaduotas Panevėžys, Ukmergė, rugpjūčio mėn. — Zarasai; mūsų kariai jau atkakliai kovojo latvių žemėje, prie Daugpilio,

Kalkūnų. 1919 metais rudenį jau mūsų žemėje bolševikų neliko. Maskvoje netrukus prasidėjo taikos derybos.

Karas su bermontininkais

Dar kovoms vykstant su bolševikais, Žemaitijoje, Kuršėnuose ir vėliau Šiauliuose, atsirado kitas Lietuvos priešas — bermontininkai. Jų vadu buvo Bermondt - Avalov, rusas — karinis avantiuristas, vokiečių remiamas.

Pirmieji bermontininkai Lietuvoje pasirodė liepos mėnesį Kuršėnuose. Atvykę jie nesiskaitė su apylinkės valdžios įstaigomis, darė ką norėjo ir terorizavo gyventojus. Spalio mėn. bermontininkai užėmė Šiaulius, suėmė miesto valdybą, apiplėšė banką ir užėmė paštą. Tolimesni bermontininkų užpuolimai buvo sustabdyti, kai kariuomenė pasiuntė daugiau jėgų. Kol teko mūsų kariams kovoti prieš bolševikus, mažai kas buvo daroma su bermontininkais. Tik po bolševikų išvijimo iš Lietuvos buvo pasakyta bermontininkams išsikraustyti, bet jie nepaklausė. Tada prie Radviliškio bermontininkai buvo galutinai sumušti. Jų likučiai pasidavė vokiečių generolui Niesseliui ir pasitraukė iš Lietuvos žemių.

Karas su lenkais

Dar Lietuvos kariuomenei kariaujant su bolševikais, lenkų kariuomenė, sekdama paskui besitraukiančius rusus, vėl įsiveržė į Lietuvą ir susirėmė su lietuviais Suvalkų bei Seinų krašte. Tautų Sąjungos atstovams tarpininkaujant, 1920 metais buvo pasirašyta Suvalkų sutartis su Lietuva nustatanti demarkacijos liniją, pagal kurią Vilnius buvo paliktas Lietuvai. Tuo karas tačiau su Lenkija nepasibaigė, nes 1920 m. gen. M. Želigovskio vadovaujami lenkų daliniai užėmė Vilnių; tai sutrukdė daugeliui metų visą tolimesnį Lietuvos ir Lenkijos santykių tvarkymą. Iš Vilniaus lenkų kariuomenė veržėsi toliau į Lietuvą, bet lietuvių buvo sustabdyta ir sumušta prie Širvintų ir prie Giedraičių. Po šių laimėjimų, lietuvių kariuomenė jau buvo bežygiuojanti į Vilnių, bet Tautų Sąjungos Komisija sustabdė kovas. Tai leido lenkams įsistiprinti Vilniuje ir Vilniaus krašte. Nors byla pateko į Tautų Sąjungą, bet ši nepajėgė lenkų ir lietuvių ginčo išspręsti, tik 1922 m. išvedė naują demarkacijos liniją, palikdama Vilnių ir Vilniaus kraštą Lenkijai. Po trumpo laikotarpio Vilniaus bei Suvalkų kraštai buvo įjungti į Lenkijos tiesioginę administraciją.

Taikos laikotarpis 1920-194 m.

Aplinkybėms verčiant, Lietuvos kariuomenė buvo smarkiai didinama. Buvo įsteigta IV divizija, nauji pėstininkų ir raitelių pulkai. Buvo taip pat stiprinama artilerija ir specialios technikos kariuomenės dalys, kad jau 1920 metų gale ji turėjo 60,000 vyrų. Turėjome mažą, bet gerą kovoje išbandytą kariuomenę. Išlaikyti šią kariuomenę kainavo 70 proc. viso valstybinio biudžeto. 1921 metų gale buvo paleistas didelis skaičius vyrų į atsargą.

Kariuomenės vadovavimas, jos ruošimas ir krašto gynimas rėmėsi įstatymais. Visų ginkluotų pajėgų vyriausiu viršininku buvo respublikos prazidentas. Kariuomenės štabas buvo Kaune. Štabe rezidavo krašto apsaugos ministeris su kariuomenės vadu.

1919 m. Kaune buvo atidaryta Karo mokykla, kuri paruošdavo karininkus visoms ginklų rūšims. Specialioms karo technikos dalims buvo įsteigta Augštesnioji Karo Technikos Mokykla.

Karių švietimui įvairiose vietose veikė 109 bibliotekos su 190,000 tomų knygų. Svarbiausia buvo centrinė kariuomenės biblioteka Kaune.

Pagaliau Lietuvos kariuomenė turėjo taip pat savo spaudą: savaitinį laikraštėlį "Karį". Karininkai leido mėnesinį žurnalą "Kardą". Be šių buvo ir daugiau kariškų laikraščių, žurnalų ir leidinių. Taip pat buvo parūpinta kariuomenei ir civilinė spauda, tiktai mažesniu kiekiu.

Lietuvos kariuomenė turėjo labai didelę reikšmę mūsų tautos atstatyme. Be jos nebūtume galėję atgauti mes savo nepriklausomybės. Ji apgynė mūsų kraštą nuo jį puolančių priešų: bolševikų, bermontininkų ir lenkų. Ji palaikė vidaus tvarką ir buvo labai reikšminga Lietuvos jaunimo lavinimo ir švietimo darbe.

Vincas Grybauskas,
Pranciškonų gimnazijos
III klasės mokinys

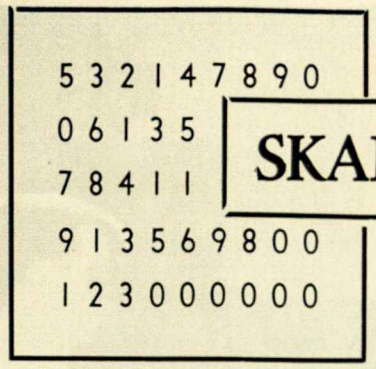

SKAIČIAI IR FORMULĖS

VYTAUTAS VOLERTAS

Kai beveik 80 procentų visų žmonių su baime ir nuobodumu stengiasi atsikratyti bet kokios minties apie matematiką, kyla mintis, kad šie asmenys nemato apie juos vykstančio gyvenimo ir nejaučia, kad tik šio mokslo dėka jie gali naudotis tuo, kas šiandien mums tampa būtinumu, o kartu darosi ir paprasta.

Žmogus iš puslaukinio sutvėrimo, nusimetęs žvėrių kailius ir palikęs primityviškiausiąjį urvą, tapo valdančiu gamtos jėgas ir sugebančiu savo naudai pakinkyti pasaulyje esančią energiją. Kaip mums paprastas ir suprantamas automobilis, traukinys, telefonas! Kiek daug pagelbsti negalavimuose medicina! Ar pagalvojame, sėdėdami traukinyje, kad šioje plieno gyvatėje knibždėte knibžda daugybė matematikos formulių? Ar jaučiame, kad su medikamentais, gydydamiesi nuo negalavimų, sunaudojame daug daug tam tikra tvarka ir pagal dėsnius sutvarkytų skaitmenų? Ar tvikstelėjo galvon mintis, kad raketos, bandančios pasiekti mėnulį, su ugnim išspiauna įvairiausias lygtis, kad iki daugelio danguje žibančių žvaigždžių rangosi ilgas matematikos kelias? O ir filosofijos tomuose slepiasi gilių matematikos tiesų.

Mūsų kultūros klestėjimo pradžioje, kai egiptiečiai savo valdovams statė augštas piramides, kai graikų genijalūs mokslininkai grindė visiems mokslams pagrindus, kai finikiečiai, naudodami savo prekybinius sugebėjimus, menkutėmis valtimis aplankydavo visus kraštus (sakoma, kad jie net Lietuvoje gintarą derėję), o Roma galvojo jėga užvaldyti pasaulį, matematikos mokslo sąvoka buvo kitokia, kaip šiandien. Nežiūrint to, kad šis mokslas glaudžiai siejosi su filosofija, jam buvo reiškiama didelė pagarba. Gal jau tada žmonės nujautė, kad matematika versianti pasaulyje senąjį režimą ir įves naują, pagrįstą technika ir jai artimais mokslais.

Graikų senųjų filosofų pakankamai išauginta, matematika eina pasaulin, kaskart vis labiau bujodama. Viduramžiais užsidaro ji kartu su gausiais vienuoliais į tamsias ir niūrias celes ir čia, kaip plaštakė antroje augimo stadijoje, lėlytėje, bręsta toliau. 18-tas šimtmetis ją randa jau pakankamai tvirtą, o 19-tame šimtmetyje ji visiškai subręsta. Matematika pradeda reikšti savo nuomonę: ar nevertėtų arklių traukiamus vežimus pakeisti traukiniais ir automobiliais, ar nepabandyti žmogui paskraidyti kartu su paukščiais, ar nėra tinkamesnės priemonės apsišviesti kukliam kampui, kaip lajaus žvakė ar žibalinė lempa?

Šiandien visa tai jau įvykdyta. Matematika, pati augdama, tempė kartu su savim kaimyninius mokslus, fiziką ir chemiją. Ji juos visur paremdavo, sušelpdavo. Paskutinieji du mokslai tapo paklusniais matematikos auklėtiniais, o kai žmogui pabodo klampoti purve, gyventi bloguose butuose, iš vieno miesto į kitą važiuoti nepatvariais arkliais kelias dienas, šios trys bendrakeleivės, matematika, fizika ir chemija, sudarė "Žmogui padėti draugiją", trumpiau ją pavadindamos Technika.

Šiandien technika, išaugusi grynai tik iš matematikos, mums yra davusi visa tai, ko mes panorome. Taip pat mes nematome jos ribų, ir visi esame tikri, kad susilauksime dar labai daug ir stebinančių dalykų.

Šiandien visi kalbame apie atomą. Daugumas taip pat žinome, kad tai yra neįsivaizduojamai maža elementinės medžiagos dalelė, kurios svoris ir skersmuo matuojamas tik milijardinėmis dalelėmis mažiausio svorio ir ilgio matų. Kas turi tokias jautrias svarstykles, kad galėjo pasverti taip mažą kūną? Kas išmatavo jo skersmenį? Žinoma, tokio asmens nebuvo. Šis svoris ir dydis yra nustatyti tik matematiniais apskaičiavimais ir išvedžiojimais.

Mus stebina, o iš tikrųjų, sunku suprasti, kad negyvos mašinos sugeba taip pilnai ir taip tiksliai atlikti komplikuočiausius darbus. Retai surasime tokį darbą, kurio negalėtų atlikti mašina. Šie tūkstančių ratų ir račiukų stebuklai yra

"Lašininis ir Kanapinis" Chicagos vaikų kaukių baliuje Nuotr. Zigmo Degučio (plačiau 86 psl.).

kilę tik po ilgų matematinių apskaičiavimų, tik po didelės eilės tiksliai išrikiuotų matematinių formulių.

Giedrią naktį, išėję gatvėn, stebimės pasaulio gražumu. Tiek tūkstančių ir taip mažų žvaigždžių! Tuo tarpu astronomijos mokslas tvirtina, jog netiesa, kad šios žvaigždės mažos. Jos esančios net tūkstančius kartų didesnės už mūsų žemę. Tačiau milžiniškas atstumas, kurį šviesa sugeba nueiti tik per kelis metus (o šviesos greitis — 300.000 km!), milžinišką kūną paverčia spinksinčiu žiburėliu. Paklauskime, kas išmatavo šį atstumą, kas išmatavo planetų dydį, kas jas pasvėrė? Čia taip pat didžiausi astronomai lenkia prieš matematiką savo žilas galvas ir dėkoja jai, kad su jos pagalba buvo galima sužinoti tokias neaprėpiamas tiesas.

Medicinos mokslas, visų be išimties gerbiamas, taip pat negali likti be matematikos. Daugybė medikamentų, kuriuos ji naudoja, gimė tik gabių chemikų rankose, kurie pirma matematiškai nustatė medžiagų proporcijas, o tik paskui sukūrė patį medikamentą.

Netiesa, kad matematikos mokslas yra nuobodus ir neįdomus. Šis mokslas nuostabiu darningumu, dėsningumu ir puikia harmonija sužavi visus, kurie jį arčiau pažįsta. Mūsų siauros žinios leidžia įsivaizduoti tik didžiules skaičių ir formulių eiles, kai tuo tarpu čia tiek daug gilių minčių, tiek filosofijos! Tik todėl tiek seniau, tiek dabar žymiausieji matematikai kartu yra ir stipriausi filosofai.

Kiek matematikos mokslas yra įdomus ir reikšmingas, tiek ir platus. Jis nežino jokių ribų ir niekad jų nežinos. Visa tai, ką mes išmokstame vidurinėse mokyklose, yra tik įžanga, tik pagrindai pačiai matematikai, ir niekas niekad neišsems šio lobio, kur kiekvienas gali atidaryti naujas, dar nepastebėtas, šio mokslo duris.

KONTRASTAS

DALIA PAUKŠTYTĖ

Tą dieną danguje buvo šventė. Visos žvieselės ryškiai žėrėjo ir net spragsėjo. Mėnulis, jas prižiūrėdamas, užmiršo tą kartą susiraukti.

Aplink Dievo sostą stovėjo galingiausieji angelai, ant žvilgančių pakopų susispietę sėdėjo kankiniai, šventos mergelės, Bažnyčios tėvai. Visi ligi vieno buvo susirinkę, ir liejo savo balsą į garbės himną Augščiausiajam. O po puikių ceremonijų kiekvienas ėjo ar skrido į savo debesėlį poilsiui.

Tik vienas mažytis, dar neilgai danguj buvęs angeliukas, įspūdžių apsvaigintas, negalėjo užmigti. Tyliai išsėlinęs iš patalėlio, jis ėjo pasivaikščioti ir nutarė pasižiūrėti, kas darosi žemėje. Atsargiai atstūmęs žėrintį langelį, pasilenkė žemyn.

Žemėj visur balta, tylu. Niekas nejuda, išskyrus vieną tamsų taškelį. Tai žmogus, gana skurdžiai apsivilkęs, dar jaunas, su šautuvu ant peties. Jis pamažu eina girgždančiu sniegu kelis žingsnius, tada vėl grįžta ir vėl eina, kol pavargęs atsišlieja į tamsios pušies liemenį.

O kas tenai toliau stūkso? Kažin kokios palapinės, ir žmonių aplink. Kalba kažkokia negirdėta bet gražia kalba. Tai turbt jis saugo juos. Bet nuo ko? O! Iš kitos pusės atslenka daugiau žmonių, tik kitokių, su raudonom žvaigždėm ant kepurių. Bet šis žmogus jų nemato. Jis ramiai stovi, gal galvoja. O jie blogi, nes vienas taiko šautuvą į jį. Ach! Pabusk! Žiūrėk! Tyla. Begalinė tyla. Ir staiga šūvis suskaldo ją į nebesurenkamas dalelytes. O jaunas žmogus, apkabinęs pušį, sukniumba ant sniego. Tik šautuvas stūkso atsikišęs, lyg kaulėta giltinės ranka gyvybę pagriebus. Ir iš to tamsaus kupstelio ant sniego sunkiasi raudona dėmė tokios spalvos kaip žvaigždės ant anų kepurių.

Dangiškasis stebėtojas pūkiniu sparnelio kraštu nusibraukė kristalinę ašarą ir apsidairė, ar kas nemato, nes danguje griežtai uždrausta verkt ar būt liūdnam. Tada jis pasikėlė ir ėjo prie kitų langelių, ieškodamas ko linksmesnio. Pravėręs sekančią dangaus skliauto angą, angeliukas pamatė kitą pasaulio dalį.

Štai didmiestis. Akis užkliuvo už kažkokio namo su iškaba. Iš vidaus sklinda triukšmas, muzika ir dainos. Čia jau tikrai turi būti linksma! Bet štai pro duris išsiverčia vyras. Jo akys paraudę, nosis ištinusi, mėlyna, veidas ušpurtęs, kūno pavidalas taukuose dingęs. Paskui išlenda susivėlus, apipašiota moteris. Susikabina abu ir nusvirduliuoja purvina gatve. Iš vyro burnos drimba seilės ir frazės. Ir tokia pat kalba, kaip anie žmonės.

Dangaus mažasis gyventojas nusipurtė. Argi ir taip gali būti?

NERIMA NARUTĖ

SVAJONĖ

Jei galėčiau aš sparnus turėti,
Ir pakilusi plasnot augštai,
Jais išnardyti padangės skėtį,
Ties pražilusiais kalnais...

Ir dainoje išdainuoti,
Bėgančių upelių greitame takte,
Ir eiles nupynus surimuoti,
Sidabriniame aušros rakte.

Nusileidus į kalnų viršūnes,
Pasisveikinti linksmai,
Kad dainoje užsidegt krūtinės,
Pabustų granito milžinai;
Kad papėdėje išgirdęs varpas,
Mano džiaugsmą, savo giesmėje įaust,

Kai sparnus išskleidusi sklandysiu
Vandenyne mėlyno dangaus.

VARDAI * ĮVYKIAI * IDĖJOS

Lietuvių Katalikų Mokslo Akademija rengiasi išleisti paskaitas ir nutarimus suvažiavimo, kuris įvyko 1957 Romoje. Prel. P. Juro lėšomis neseniai Akademija išleido mokslinę kun. dr. J. Vaišnoros, MIC, studiją "Marijos garbinimas Lietuvoje". Spausdinimui paruoštas to paties mecenato lėšomis ir dr. Z. Ivinskio "Aidų" premijuotas veikalas apie vysk. Merkelį Giedraitį ir jo laikų Lietuvą. Akademijos pastangomis praeitų metų lapkričio mėnesį suruošta Gregorianumo universitete Romoje prof. J. Ereto paskaita apie St. Šalkauskio filosofiją.

Vytautas Volertas, aktyvus Baltimorės ateitininkas sendraugis, uoliai bendradarbiauja spaudoje. Vasario mėnesio Aiduose atspaustas jo straipsnis aktualiais mūsų visuomeninio gyvenimo klausimais. Parašė jis straipsnį ir Ateičiai apie matematiką. Straipsnį spausdiname šitame numeryje.

Dr. Jonas Grinius sekmingai direkoriauja Vasario 16 gimnazijoje, kurioje šiemet mokosi 128 mokiniai. Dr. Jonas Grinius vyresnėse klasėse dėsto lietuvių kalbą ir literatūrą.

Kęstutis Keblys, kuris šiuo metu su savo šeima gyvena Detroite, uoliai talkina Ateičiai, parūpindamas kas mėnesį po straipsnį iš studentų. Redakcija labai vertina šias jo pastangas įtraukti į darbą kuo daugiau studentų ir kartu tikisi, gal atsiras kitas, kuris taip įtrauktų moksleivius. Panašaus talkininko laukiama Chicagoje, kur susitelkę daugiau jaunimo.

Ada Korsakaitė, kuri kiekvienam Ateities numeriui daro novelių vinjetes, šiuo metu baigė iliustracijas St. Zobarsko paruoštai "Lietuvių liaudies pasakų" (Lithuanian Folk Tales) antrai laidai. Dail. Adolfas Valeška ją kviečia Chicagon, kur ji turėtų padaryti mozaikas vienai remontuojamai bažnyčiai.

Tėv. Viktoras Gidžiūnas, O.F.M. pranciškonų vienuolijos provinciolas, Ateitininkų Federacijos dvasios vadas ir šv. Antano gimnazijos Kennebunkporte rektorius, per spaudą veda vajų, norėdamas kuo daugiau jaunino sutelkti į gimnaziją. Dabar gimnazijoje veikia 3 klasės. Kitais metais aidaroma ketvirta klasė. Vietos bendrabutyje yra 100 mokinių.

Vytautas Maželis, fotografas, per Velykas surengė savo nuotraukų parodą Toronte, Kanadoje. Prisikėlimo parapijos patalpose išstatė portretus, gamtos vaizdus. Panašią parodą rudenį jis buvo surengęs Chicagos Jaunimo Centre.

V. Grigaliūnas-Glovackis, atsargos generolas, šiuo metu gyvena Kolumbijoje ir yra uolus Ateities skaitytojas. Kiekvienų švenčių metu jis atsiunčia sveikinimus. Ir šių metų Velykom jis atsiuntė ilgą laišką, sveikina redakciją ir visus skaitytojus.

Putnamo ateitininkių šventė bus gegužės 17. Visos apylinkės kuopos bei draurovės rašomos tą dieną rezervuotis Putnamui ir jį kuo gausiau aplankyti.

Vokietijoje gyveną ateitininkai sendraugiai leidžia savo biuletenį "Mūsų Žinias", kurias tvarko kun. dr. J. Aviža. Biuletenyje spausdinami straipsneliai, pateikiama plačių žinių iš sendraugių gyvenimo.

Chicagos jaunimas vasario 22 Jaunimo cenre suruošė Lietuvos nepriklausomybės minėjimą. Rengė akademikai skautai, studentai ateitininkai, Gintaro korporacija, Neo Lituania korporacija, Lietuvių Stud. Sąjunga ir Studentų Santara.

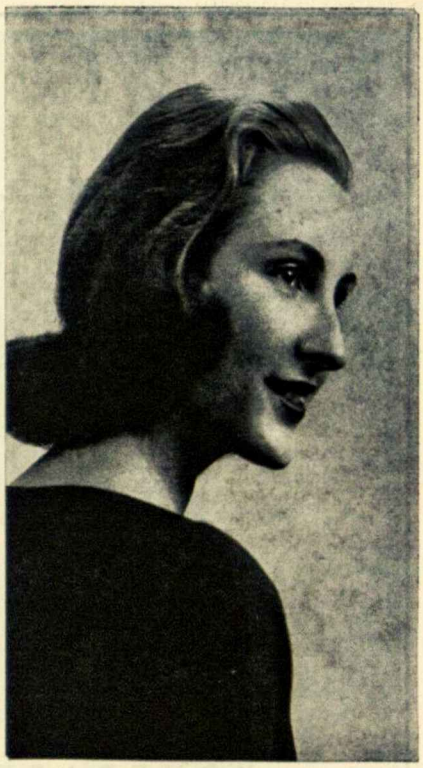

NASTUTĖ UMBRASAITĖ GERIAUSIA ARTISTĖ

Nastutė Umbrasaitė, 20 m., paskutinio kurso studentė Annhursto kolegijoje Putname, So. Woodstock, Conn., kolegijos valdybos konkurse kovo 1 laimėjo geriausios artistės titulą ir taurę už gerai atliktą Duke rolę Šekspyro "Measure for Measure" veikalo ištraukoje. Apie jos laimėjimą rašė apylinkės laikraščiai, kartu įdėdami ir jos nuotrauką.

Ji studijuoja matematiką ir kartu veikliai reiškiasi kolegijoje. Ji yra savo klasės metraščio vyriausia redaktorė, griežtųjų mokslų klubo pirmininkė, lietuvaičių studenčių "Dainavos" klubo sekretorė-iždininkė, Putnamo studenčių ateitininkių draugovės aktyvi narė. Nuo pat pirmųjų studijų metų ji pasižymėjo moksle, vaidyboje ir kt. Jos tėvai gyvena Brooklyne, N.Y.

Tiva

JAUNIMO LITERATŪROS KONKURSAS

Akademinis Skautų Sąjūdis, mėgindamas prisidėti prie lietuvių literatūros puoselėjimo, 1958 metų rugsėjo mėnesyje paskelbė **Jaunimo literatūros konkursą.** Svarbiausia — konkursas stengiasi paskatinti jaunuosius mūsų tautos literatus, ribodamas amžių iki 30 metų. Be to, dalyvauti gali visi lietuviai, nežiūrint ideologinių pažiūrų (išskyrus komunistines).

Skiriamos dvi premijos: $150 už geriausią prozos kūrinį ir $150 už geriausią poezijos kūrinį. Pagrindiniu reikalavimu yra augštas meninis lygis, ir prisiųsti rašiniai privalo sudaryti įnašą į lietuvių literatūrą. Temų pasirinkimas — laisvas.

Konkurso terminas yra 1959 m. balandžio mėn. 30 d. Jury komisiją sudaro: M. Katiliškis, A. Landsbergis, H. Radauskas ir R. Šilbajoris. Rašinius siųsti ar konkurso taisyklių reikalais rašyti: R. Šilbajoris, 108 East College Street, apartment 3, Oberlin, Ohio.

Akademinis Skautų Sąjūdis

Philadelphijos ateitininkų sendraugių susirinkimas įvyko vasario 28 d. Žukauskų bute. Naujon valdybon išrinkta: pirm. Ed. Binkis, vicepirm. K. Čikota, Sekr. M. Vaškaitienė, ižd. V. Gruzdys ir vald. nariu K. Gasparėnas. Revizijos komisiją sudaro O. Ronikienė, Lukienė ir B. Vaškaitis. Antroje susirinkimo dalyje baltimoriš is Vyt. Volertas padarė pranešimą apie dabartinę lietuvių katalikų buklę.

Gavėnios seminarą suruošė Chicagos studentai ateitininkai. Kas šeštadienį paskaitos vyko Jaunimo Centre.

Moksleivio ateitininko teismas surengtas Chicagoje kovo 8. Kartu buvo ir šv. Kazimiero minėjimas.

Vokietijos lietuvių studentų sąjunga išsirinko naują valdybą, kurios pirmininku yra V. J. Bylaitis.

Kun. Jurgis Navys, MIC, paskirtas Moksleivių Ateitininkų Sąjungos Rytų Apygardos dvasios vadu. Apygardos pirmininku yra Alg. Žukauskas, sekretorė R. Binkytė. Valdyba jau rūpinasi moksleivių ateitininkų vasaros stovykla.

Kun. St. Yla kovo 15 lankėsi Bostone ir ateitininkams skaitė paskaitą apie mūsų religinio atgimigo reikalą.

Bostono ateitininkų šventė įvyks gegužės 10. Bus pamaldos bažnyčioje, iškilmingas susirinkimas, pasilinksminimas So Bostono Liet. Piliečių klube.

Baltimorės ateitininkai kovo — surengė šv. Kazimiero minėjimą. Jaunimas dalyvavo mišiose. Minėjime paskaitą skaitė Č. Masaitis.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

Mikalojus Ivanauskas: ARQUITEKTURA LITUANA. Išleista Lituania leidyklos, Sao Paulo, Brazilijoje. 28 psl., kaina nepažymėta.

Mėnesinis žurnalas GINTARAS, nr. 10 ir 11 (rugpjūtis ir rugsėjis). Redaguojamas St. Vancevičiaus, leidžiamas Sao Paulo, Brazilijoje.

PIRMYN, JAUNIME — nr. 1, rotatoriumi leistas Toronto moksleivių ateitininkų laikraštis. Išleido Tėvai Pranciškonai. 4 psl., kaina - laisva auka.

MŪSŲ ŽINIOS - nr. 3, rotatoriumi spausdintas Vokietijos Ateitininkų Sendraugių Valdybos laikraštėlis. 10 psl.

YOUTH AND COMMUNISM: leidžiamas East European Student and Youth Service. Nr. 2 ir 3 (1958 m. liepos ir rugpjūčio).

KARALIAUS VAINIKAS. Legendos ir padavimai šių autorių: P. Jurkaus, V. Krėvės, N. Mazalaitės, J. Pronskaus, J. Remeikos, Šatrijos Raganos, A. Vaičiulaičio, A. Vienuolio ir Vaižganto. Rinkinį sudarė J. Sodaitis, iliustravo dail. A. Korsakaitė. 112 psl., kieti viršeliai, kaina $2.00. Išleido Gabija, Straight Path, Wyandanch, N.Y.

MOTERIS, sausio-kovo nr. Leidžia Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija. Redaguoja Izabelė Matusevičiūtė. Numerin sutelkti aktualūs straipsniai iš moterų pasaulio. Žurnalas gausiai iliustruotas.

PARYŽIUS PAGERBĖ MILAŠIŲ

Kovo 2 suėjo 20 metų nuo mirties Oskaro Milašiaus, buvusio Lietuvos atstovo Paryžiuje ir didelio rašytojo prancūzų kalba. Lietuvos atstovo dr. St. Bačkio iniciatyva buvo sudarytas komitetas jam pagerbti. Pirmas pagerbimo aktas įvyko kovo 3. Buvo pamaldos, o vakare iškilmingas Champ-Elysées studijoje minėjimas, kuriame interpretavo sceną iš Milašiaus Miguel Manarą, ištraukas iš jo poemų ir jo draugai prancūzai papasakojo savo atsiminimus.

Tai viena minėjimo dalis. Kitu metu radijas transliavo kelias emisijas. O leidykla Andrė Silvaire išleido specialų veikalą, kuriame paskelbti Milašiaus nespausdinti dalykai ir 16 straipsnių, tarp jų du lietuvių — dr. S. Bačkio ir dr. A. Šlepetytės.

Dar pereitų metų lapkrityje Les Nouvelles Litteraires buvo paskelbtas Milašiaus didelio gerbėjo ir jo veikalų vertintojo Francis de Miomandre straipsnis, kuriame priminė:

Garbė turi savyje dalį ironijos. Kartais ji nori menininką, vidutinio lygio, iškelti, kad leistų jam paskui nukrisi ir būti užmirštam. Kartais priešingai, atsisako dėtis su žmogum, kuris yra genijus, kantriai laukdama jo mirties ir tik prie jo kapo suskamba pripažinimo triumfas... Autorius Miomandre sako, kad pastarasis atvejis buvo ir Milašiaus likime. Kokis kontrastas — tęsia autorius — tarp naujo Milašiaus L'Amoureuse Initiation leidimo ir anos tylos, kada buvo išleistas primąsyk tas šedevras.

Oskaras Milašius

Lietuvių istorikų draugija, kurios centras yra Chicagoje, žada išleisti istorijos žurnalą "Tautos praeitį". Žurnalą redaguoja Česlovas Grincevičius. Istorikų draugijos valdybą sudaro: Č. Grincevičius, J. Kreivėnas, kun. dr. K. Matulaitis, M. Nauburas ir A. Rugytė.

Pax Romana pasaulinė diena buvo prisininta New Yorke kovo 8. Baltų Laisvės namuose kalbėjo prof. Oskaras Haleckis. Minėjimą rengė Pax Ronana tremtinių studentų komisija, kuriai vadovauja dr. V. Vygantas.

Dainavos jaunimo stovyklai paremti Chicagoje kovo 15 buvo surengtas didelis koncertas, kurio programą išpildė Prudencija Bičkienė ir Stasys Baras.

Fordhamo universitete ir šią ateinančią vasarą organizuojamas lituanistikos semestras, kuris prasidės liepos pradžioje ir baigsis rugpiūčio 14. Tai bus trečias semestras, surengtas vasaromis. Šiais metais bus dėstoma lietuvių kalba, literatūra, tautosaka, kalbos istorija, Lietuvos istorija, archeologija, geografija ir tautos menas. Dėstytojais numatyta kviesti prof. Z. Ivinskį iš Romos, prof. K. Pakštą, prof. A. Kučą, dr. A. Šlepetytę, lekt. St. Barzduką ir vieną seselę lituanistę.

Grandies korporacija kovo 15 surengė prof. St. Kolupailos viešą paskaitą "Nemuno hydroelektrinė". Po paskaitos buvo korporacijos sueiga.

Šatrijos korporacijos metinė šventė įvyo kovo 15 Chcagoje. Paskaitą skaitė kun. dr. P. Celiešius, menineje programos dalyje dalyvavo: R. Mastienė, Č. Grincevičius ir V. Krištolaitytė.

Chicagos studentai ateitininkai išleido savo laikraštėlį "Sūkurį".

studentų ateitininkų sąjunga

PUTNAMO BENDRABUČIO "RUGIAPJŪTĖ"

Sausio 11 Putnamo ateitininkes aplankė At-kų Federacijos vadas prof. S. Sužiedėlis ir generalinis sekretorius bei "Ateities' administratorius kun. V. Dabušis. Gerbiamus svečius pagerbti buvo sušauktas specialus susirinkimas, kurį pravedė studenčių at-kių d-vės pirmininkė T. Ivaškaitė.

Pirmininkei pasveikinus svečius, buvo veiklos pranešimai. Studenčių d-vės pranešimą skaitė d-vės sekretorė A. Kucinaitė, Barboros Žagarietės moksleivių kuopos pirmininkė J. Pauliukonytė, o J. Milašius trumpai papasakojo apie vysk. J. Matulaičio moksleivių kuopos veiklos planus Marianapolyje. Moksleivių pranešimus papildė sesuo M. Paulė, Putnamo moksleivių kuopos globėja.

Po pranešimų susirinkusiems trumpai pakalbėjo kun. V. Dabušis, o paskui prof. S. Sužiedėlis. Federacijos vadas papasakojo keletą momentų iš savo jaunų ateitininkiškų dienų Lietuvoje.

Susirinkime taip pat dalyvavo putnamiečių kapelionas kun. St. Yla ir Marianapolio at-kų globėjas tėvas J. Navikevičius, MIC.

Tos pačios dienos vakare įvyko bendrabučio kalėdinė eglutė, kurios metu prof. S. Sužiedėlis turėjo progos prabilti į visas bendrabutietes ir seseles.

Nors Putnamas toli nuo didmiščių, bet čia dažnai būna didesnis judėjimas negu New Yorko Times Square, svečių pribūna iš įvairių pasaulio vietovių.

Štai vasario 15 studentės ateitininkės sulaukė brangaus svečio iš tolimo Detroito — SAS CV pirmininko J. Polikaičio. Kartu atvyko ir dr. Vyt. Vygantas iš New Yorko. Buvo sušauktas susirinkimas, kurio metu visos studentės rimtai išklausė pirmininko žodžių.

Vakare svečiai turėjo progos dalyvauti bendrabučio Vasario 16 minėjime ir pasveikinti ne tik ateitininkes, bet ir visas bendrabutietes, seseles ir kitus minėjimo dalyvius.

Minėjimo programą išpildė visos bendrabučio mergaitės. Trumpą vaizdelį apie Sibiro lietuvaičių parašytą maldaknygę paruošė sesuo M. Palmira. Taip pat buvo perskaitytos kelios ištraukos iš šios maldaknygės. Po to sekė linksmesnė dalis — lietuviška rugiapjūtė. Šią dainų ir tautinių šokių pynę paruošė sesuo M. Paulė ir sesuo M. Bernarda.

Šokis iš "Rugiapjūtės"

Putnamo bendrabučio Rugiapjūtė vasario 17 virto šios apylinkės garsenybe. Tą dieną Annhurst kolegijoje įvyko Vasario 16 minėjimas amerikiečių publikai. Kolegijos auditorija buvo perpildyta kolegijos profesūra ir studentėmis bei įvairiais svečiais.

Kun. H. Dziodosz, Annhurst kolegijos kapelionas, pradėjo minėjimą malda už tylinčią Bažnyčią už geležinės uždangos. Toliau Alg. Mitkus trumpai supažindino susirinkusiuosius su Lietuvos istorija. Jis pabrėžė, kad, nepaisant ilgos caro priespaudos, lietuviai išlaikė savo kultūrą, tradicijas bei tautosaką. Nepriklausomybės metu daug buvo pasiekta švietimo ir ekonomijos srityse. Tačiau naujas rusų-bolševikų antplūdis laikinai suparalyžavo augantį kraštą. P. Mitkus taip pat paaiškino apie lietuvių kalbos kilmę.

Kad lietuviai tikrai išlaikė ir nepamiršo savo tautosakos, svečiai turėjo progos tai patys pamatyti ir pasidžiaugti liteuviškos rugiapjūtės papročiais, liaudies dainomis ir sutartinėmis, ir tautiniais šokiais, bei pasigėrėti puošniais tautiniais rūbais. Be to, lietuvaičių studenčių suruošta parodėlė puošė kolegijos pastatą lietuviškais vaizdais, drožiniais, audiniais ir gintaro išdirbiniais.

Ir taip kasdieniško, amerikoniško gyvenimo širdyje trumpą valandėlę skambėjo lietuviškos meliodijos, trypė lietuvaičių kojos tautinių šokių sukūriuose. Kad žiūrovams susidarytų pilnesnis vaizdas, N. Umbrazaitė supažindino visus su kiekvieno šokio ir dainos turiniu bei reikšme. Publikos ilgas ir skambus plojimas įrodė, kad ne vienas buvo tikrai sužavėtas lietuvišku liaudies menu.

Minėjimas baigtas Lietuvos ir Amerikos himnais.

Minėjimo pasisekimu daug rūpinosi Annhursto kolegijos lietuvių literatūros profesorius kun. dr. V. Cukuras ir lietuvaičių studenčių Dainavos klubo pirmininkė R. Durickaitė.

Ta pati programa buvo pakartota ir Putnamo Catholic Academy, kurią lanko bendrabučio gimnazistės. O kas negalėjo nei vienur, nei kitur dalyvauti, tas turėjo progos dar tą patį vakarą programą pamatyti per televiziją. Be to, visi apylinkės laikraščiai gan plačiai aprašė šį minėjimą.

Putnamiečių Rugiapjūtė kovo 4 buvo pastatyta amerikiečiams gimnazistams Marianapolio gimnazijoje, kur lietuviai berniukai rengė Vasario 16 ir šv. Kazimiero minėjimą.

Tlva

MA SĄJUNGOJE

KONKURSAI MOKSLEIVIAMS ATEITININKAMS

MAS Centro Valdyba skelbia rašinio "Kodėl aš mokausi?" konkursą. Skiriamos trys premijos:

1. Apmokamas 2 savaičių stovyklavimas MAS vasaros stovykloje ir 15.00 dol. pinigais.

2. Apmokamas 1 savaitės stovyklavimas MAS vasaros stovykloje ir 10.00 dol. pinigais.

3. 15.00 dol. pinigais.

Rašiniai turi būti prisiųsti MAS CV ligi š.m. gegužės 15 d. Konkurse gali dalyvauti kiekvienas moksleivis ateitininkas. Rašinys pasirašomas slapyvardžiu, ir atskirame vokelyje įdedama tikroji pavardė, adresas ir kuopa. Vokelis turi būti užklijuotas Rašinio ilgumas — nemažiau 300 žodžių ir nedaugiau 1500 žodžių. Visi šiam konkursui prisiųsti rašiniai pereina MAS CV žinion ir nebus grąžinami. Konkurso rašinius vertins MAS CV sudarytoji komisija. Ji bus paskelbta spaudoje.

Šio konkurso mecenatas yra **Vincas Matikiūnas,** kuris jau penkti metai iš eilės šiam tikslui skiria po šimtą dolerių. MAS CV už šį gražų darbą jam nuoširdžiai dėkoja.

Kaip praeitais metais, taip ir šiemet MAS CV skelbia pavyzdingiausoms kuopoms išrinkti varžybas — konkursą. Kuopos bus vertinamos už:

1. Aktyvumą dalyvaujant spaudoje; rašant į "Ateitį", "Draugo" ateitininkų skyrių ir 'Darbininką" apie savo kuopos veiklą bei kitas ateitininkiško gyvenimo aktualijas bei problemas;

2. "Ateities" platinimą ir prenumeravimą;

3. Pravedimą minėjimų ir švenčių;

4. Reguliarumą darant kuopos ir būrelių susirinkimus;

5. Greitą atsakymą į visus CV ir apygardų raštus ir programų išpildymą;

6. Lietuviškų linksmavakarių ruošimą;

7. Pasireiškimą visuomeniniame gyvenime, dalyvavimą bendrose programose.

Šis konkursas pradėtas kovo mėn. 1 d. ir tęsis ligi gruodžio mėn. 1 d. Visi minėti kuopų pasireiškimai bus įvertinti ir pirmosios trys geriausiai pasirodžiusios kuopos bus premijuotos, suteikiant joms pavyzdingos kuopos vardą ir teisę siųsti vieną narį į MAS 1960 m. jubiliejinę vasaros stovyklą nemokamai.

Šio konkurso mecenatais yra **A. Liulevičius ir S. Liulevičiūtė,** kurie šiam tikslui paskyrė šimtą dolerių. Jiems CV taria nuoširdų ateitininkišką ačiū.

Dėmesio moksleivių ateitininkų kuopų iždininkams

Centro Valdybos iždininkas pakartotinai prašo prisiųsti kuopos narių mokestį už 1958 metus. Nario mokestis yra 1.00 dol. metams. Surinkto mokesčio 50 proc. priklauso kuopai, likutis, t.y. 50 c. nuo kiekvieno nario pasiunčiama Centro Vbos iždininkui šiuo adresu:

Eugenijus Orentas
3301 West 66th Place
Chicago 29 Ill.

Nario mokestis yra renkamas tik iš tikrųjų kuopos narių. Nariu yra laikomas kiekvienas moksleivis-ė, davęs moksleivio ateitininko pasižadėjimą.

Iš Chicagos vaikų kaukių baliaus

NAUJA VALDŽIA SAO PAULO MIESTE

Vasario 22 rinkom naują valdybą. Kai kitą dieną susirinkę pasidalino "portfeliais", liaudžiai buvo paskelbta, kad pirmininkas — Augustas Zaluba, vicepirm. — Juozas Vaikšnoras, antrasis vicepirm. ir naujokų magistras Antanas Tyla, sekretorius Irena Jurgelevičiūtė, iždininkas Eduardas Norkus, narys socialiniams reikalams — Robertas Girskus ir narys pramogų ir parengimų reikalams Nilas Danielius. Visi valdybos nariai yra Brazilijoje gimę lietuviukai ir keturi iš jų yra pusbroliai. Tai opozicijai bus sunku atsilaikyti.

Užsisakėm 66 "Ateities" prenumeratas. Narių skaitom jau kuone šimtą, bet yra po kelis iš vienos šeimos. Kiekviena šeima gauna "Ateitį', tik nežinom, ar kiekvienas ateitininkas ją skaito.

Vasario 16 proga, talkon pasikvietę daugiau moksleivių, prisidėjom prie minėjimo meninės programos. Pašokom kubilą (18 porų), Sadutę, ir pastatėm gražų gyvą paveikslą. Minėjimas vyko miesto teatre. Kančios sekmadienį buvo bendra ateitininkų velykinė komunija ir jaunimo Kryžiaus keliai bei Graudūs verksmai.

Naujoji valdyba rengia darbo planą kitiems metams.

Pusbrolis

BROOKLYNAS

Marijos Pečkauskaitės Brooklyno kuopos susirinkime vasario 21 Apreiškimo parapijos salėje buvo diskutuojama, kaip baigusiam gimnaziją moksleiviui ateitininkui lengviau prisitaikyti prie studentų ateitininkų. Diskusijas parengė studentas A. Dzikas. Pageidauta, kad studentai ateitininkai daugiau bendrautų su vyresniais moksleiviais, o moksleiviai nevengtų studentų draugystės.

Antroje susirinkimo dalyje buvo greito galvojimo konkursas, laimėjo dvejetai: E. Remėza, R. Vil-

kutaitytė — 160 taškų; P. Vainius —L. Mikniutė — 158, D. Banaitis — D. Naujokaitytė — 153 taškai. Susirinkimą baigiant, dvasios vadas kun. J. Pakalniškis kalbėjo gavėnios temomis, ragino visus moksleivius ateitininkus dalyvauti rekolekcijose.

Pirmininkavo E. Remėza, sekretoriavo R. Vilkutaitytė.

Susirinkimas baigtas giesme Marija Marija.

OMAHA, NEBR.

Omahoje lankėsi iš Chicagos Tėv. V. Gutauskas, jėzuitas. Ta proga įvyko moksleivių ateitininkų kuopelės susirinkimas. Savo paskaitoje jis palygino Lietuvą ir Ameriką kultūriniu atžvilgiu. Pabrėžta, kad Amerikoje įsigalėjo materializmas, kad jai trūksta idealų. Prisiminė jis ir prof. Pr. Dovydaitį, savo kaimyną iš Lietuvos, išryškino jo įnašą ateitininkams. Po paskaitos buvo klausimai, į kuriuos atsakinėjo svečias kun. V. Gutauskas. Susirinkimas pradėtas ir baigtas malda.

DK.

CHICAGA

Blynai

Galėjo tikrai sakyti, deklamuoti ar dainuoti, kas vasario 6 atsilankė į MAS Marijos blynų vakarą. Kas tuos gardžius blynus kepė? O gi ponios O. Norvilienė ir Žumbakienė.

Blynų balius buvo gausus. Į jį atsilankė net iš kitų kuopų ateitininkų, studentų, tėvų ir svečių. Štai jie: dr. Vl. Blažys, inž. K. Paukštys, E. Vilimaitė, K. Jonynas, Ald. ir Vl. Šimaičiai, J. Sakevičius, S. Rauckinas ir P. Norvilas. Pirmą kartą pas at-kus moksleivius svečiais buvo ir vyčiai. Graži bendradarbiavimo pradžia!

Blynų vakaro rengėjais buvo: kuopos valdyba, dvasios vadas kan. P. Juknevičius, globėjas J. Degutis ir P. Norvilas.

Jaunieji turėjo progos pasišokti, padainuoti, o vyresnieji — išbandyti laimę turtingoje loterijoje: kas ketvirtas laimėjimas!

Šokta, kol prisišokta, dainuota, kol išsidainuta, valgyta, kol privalgyta ir išsiskirstyta iki kito susirinkimo su rimta programa, pritaikyta gavėnios rimčiai.

J. Žadeikis

VAIKŲ KAUKIŲ BALIUS

Chicagoje, Jaunimo Centre, vasario 8 buvo vaikų kaukių balius Dalyvavo per 300 vaikų. Visi vaikučiai vaidino pasaką "Užburtam miške". Vaikai buvo pasiskirstę į grupes: paukščių, laumių, dvasių, augalų, vikšrų, velniukų, žuvautojų, muzikantų, juokdarių ir žvėrelių. Pasaka baigėsi "Užburtame kalne"; kalnui prasivėrus, mama (vaidino E. Brazdžionytė), turtų prisigrobusi, pamiršo savo dukrelę (vaidino N. Kybartaitė) kalne, ir todėl tą mamą velniukai nusitempė. Pranašautojos — varnos vaidmenį vaidino V. Brazdžionytė. Premijų komisija išrinko ir apdovanojo geriausias kaukes; Eglutę — Rūtą Augiūtę, Dievo karvytę — Violetą Smieliauskaitę, Toreodorą — Raimondą Gerštiką, Tulpę — Birutę Lieponytę, Gandrą — Joną Lieponį, Paukštį — Lėlę Barčiauskaitę, Varną — Viktoriją Brazdžionytę, Gėlę — Danutę Bruškytę, Ispanę — Marytę Rožėnaitę, Fėją — Laimą Underytę, Peteliškę — Ramunę Volodkevičiūtę ir Musmerę — Liną Kriaučiūnaitę.

Šį vaikų kaukių balių surušė Chicagos Marquette Parko Pr. Delininkaičio kuopos tėvų komitetas.

Viršuje — Gailestingoji sesuo; apačioje — Velniai.

Visos kaukių baliaus nuotraukos Zigmo Degučio.

Eglutė

Kiškiukai

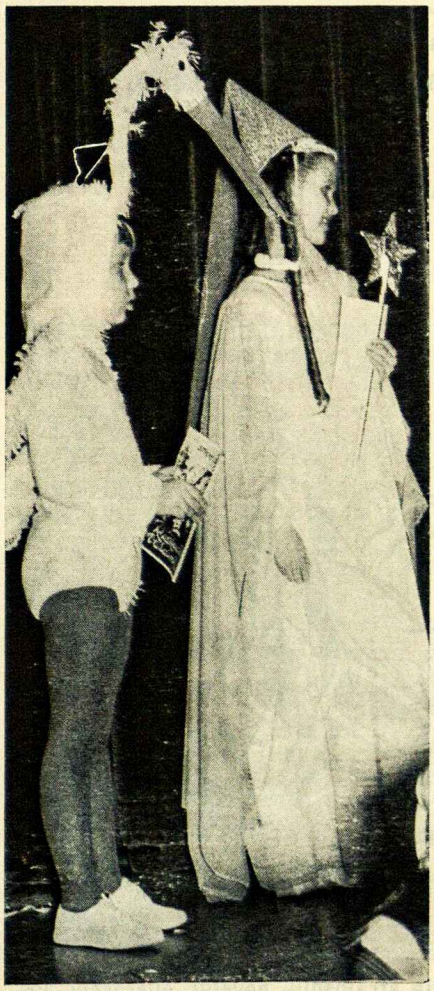

Gandras ir fėja

Pasaka

ŠEKSPYRO VEIKALŲ ILIUSTRACIJOS

1

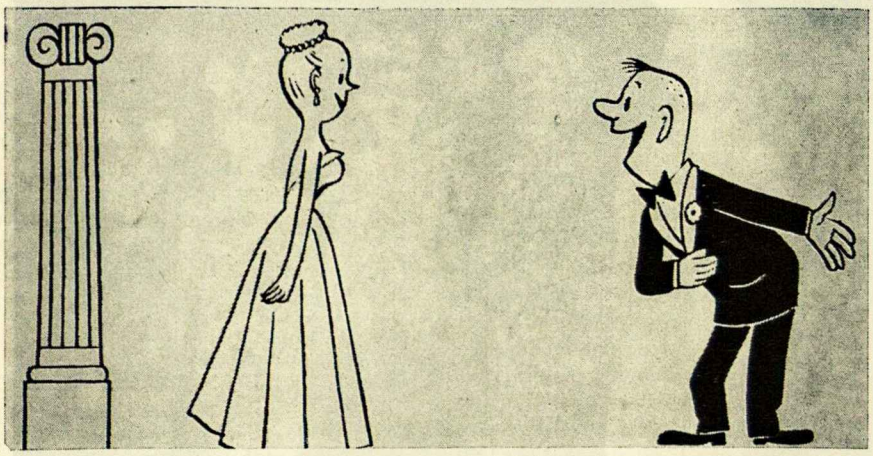

2

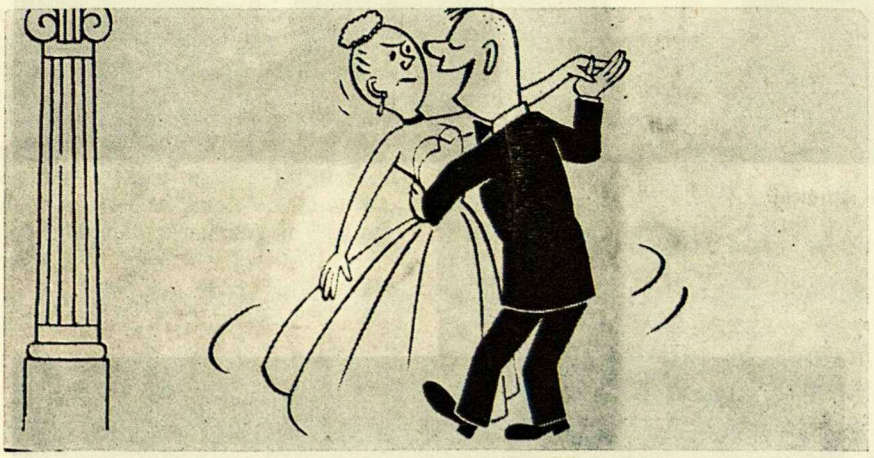

kreivos sapnos

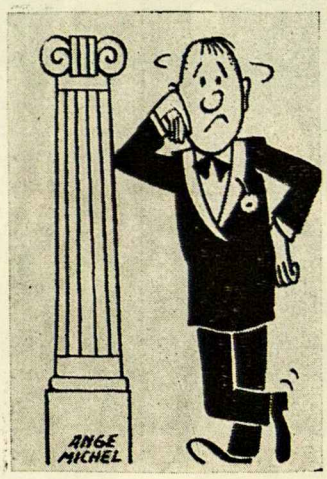

3

1. VENECIJOS PIRKLYS — "Aš esu inžinierius, einam su manim pašokti"

2. VASAROS NAKTIES SAPNAS — "Aš esu laimingas". — "Man ant suknios lipi!"

3. HAMLETAS — "Būti, ar nebūti?"

ADMINISTRACIJA

Sudeda skolas tų, kurie dar nesumokėjo už ATEITĮ

REDAKCIJA

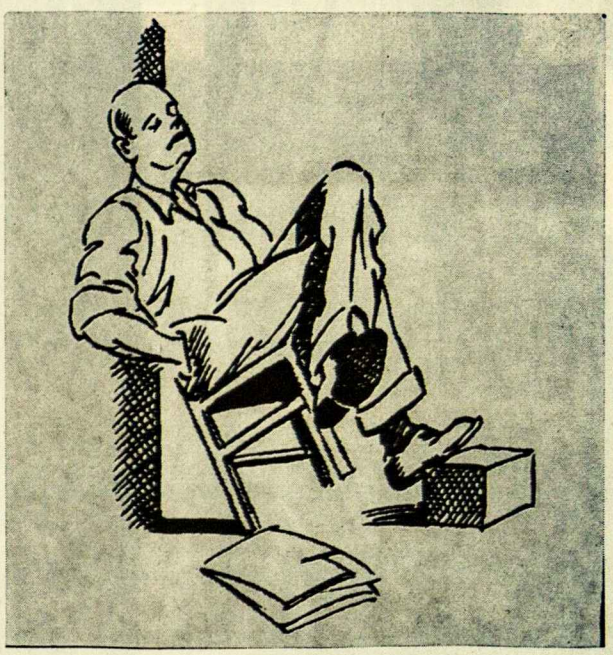

Laukia ir laukia straipsnių, novelių, eilėraščių, korespondencijų, nuotraukų...

Sibiro maldaknygės titulinio puslapio raidės

APIE SIBIRO MALDAKNYGĘ

"Labai dėkoju Jums už Sibiro tremtinių maldaknygę. Toji maldaknygė atskleidžia tikrosios Lietuvos veidą, kuris didelio sielvarto valandą yra atkreiptas į Dievą. Kas kitas, kaip Dievas, gali Sibiro lietuvį paguosti ir įkvėpti jam vilties? Savo laiku nepriklausomo gyvenimo pastatą bandėme ramstyti įvairiomis ideologijomis. Dabar, išryškėjus jų silpnumui, pavergtas lietuvis vėl kreipiasi į Dievą. Sibiro lietuvio malda yra mums įspūdingiausia gyvenimo pamoka".

Nuoširdžiai Jūsų

Tėvas Br. Krištanavičius, S. J.

Miela Ateitis,

Taip jau labai ačiū už prisiųstą maldaknygę iš Sibiro, kad nemoku nei išsireikšti. Perskaitęs daug pagarbiau ją padėjau, negu paimdamas į rankas, taip kaip šv. Raštą. Susimąsčiau ir... pasijutau toks mažas, mažutėlis... Štai, kur versmė semtis visokiai stiprybei! Kaip aš drįsdavau pagalvoti, kad esu nelaimingas. Kas mano buvę vargai, pergyvenimai, rūpesčiai ir širdies gėlos prieš tuos didžiadvasius? Tai tik lašas jūroje. Bet tokia jau žmogaus prigimtis, kad savos bėdos atrodo pačios didžiausios, kad kiti turtingesni, o aš neturtingas, man vis visko maža, vis norisi daugiau, viskuo nepatenkintas jautiesi. Man atrodo, kad didžiausia nelaimė žmogaus, jog jis nemoka įprasminti savo kad ir mažų nepriteklių. Sibiro tremtinių maldose galima rasti viso žmogaus gyvenimo ir vargo bei kančios prasmę. Atsiųskite man dar 20 egz., apdalinsiu visiems savo draugams ir artimiesiems. Tegu sočiosios ir turtingosios Amerikos žmonės išmoksta savo laimę įprasminti ir būti dėkingi Dievui.

Tavo Jonis

ŠACHMATAI

Rašo K. MERKIS

Gediminas Šveikauskas baigė antruoju Massachusetts valstijos pirmenybėse, nepralaimėjęs nė vienos partijos (3 laimėtos ir 3 lygiom, tame skaičiuje su laimėtoju J. Curdo).

Šveikauskas sparčiai žengia į patį stipriausių Bostono žaidėjų eiles. Boston Sunday Globe G. Šveikauską vardina, kaip Harvard and Lithuanian CC. Šveikauskas lanko Harvardo universitetą ir dalyvauja Harvardo rinktinėje už Bostono ribų tarpklubinėse, gi rungtynėse jis žaidžia Bostono lietuvių A komandoj. Massachusetto B klasės p-bėse 14-metis Algis Makaitis pasidalino trečią vietą, surinkęs 4-2 taškų. Jis buvo pats jauniausias prmenybių žaidėjas.

M. Ostrauskas yra vienas geriausių Kauno žaidėjų dabar, savo kredite turi kelius laimėjimus prieš ilgametį Lietuvos ir tarptautinį meisterį Vladą Mikėną. Čia pateikiame jo partiją, loštą 1957 Lietuvos p-bėse, kurioj jis nepaprastai gražiai sutvarkė vilniškį L. Degetmaną. Baltais žaidė Ostrauskas, juodais — Degetmanas. Itališkoji partijos pradžia: 1.e2-e4 e7-e5 2.Žgl-f3 Žb8-c6 3.Rfl-c4 Rf8-c5 4.c2-c3 Žg8-f6 5.0-0 Žf6:e4 6.d2-d4 e5:d4 7.c3:d4 Rc5-b4? (geriau Rb6) 8.d4-d5 Žc6-e7 9.Vdl-d4 Že4-f6 10.Rcl-g5 Že7-g6 11.h2-h4 Rb4-e7 (ir po 11...h6 12.h5 juodųjų padėtis būtų sunki) 12.d5-d6! c7:d6 13.Žbl-c3 0-0 14.Bal-el b7-b6 (jei dabar 14...h6 15.B:e7! hg 16.B:f7 B:f7 17.R:f7+ K:f7 18.Ž:g5+ ir baltieji laimėtų) 15.Žc3-d5 Žf6:d5 16.Vd4:d5 Ba8-b8 17.Bel:e7! Rc8-b7 18.Vd5:d6 Vd8-c8 19.Bfl-cl Žg6:e7 20.Rg5:e7 b6-b5 21.R:f7+ Bf8:f7 22.Bcl:c8+ Bb8:c8 23.Vd6:d7 ir juodieji pasidavė.

Diagramoj padėtis po 11...Rb4-e7

Degetmanas

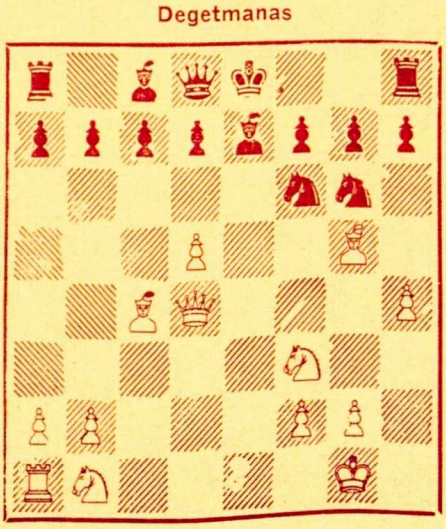

Ostrauskas

★ ★

Sibiro lietuvių maldaknygė

MARIJA, GELBĖKI MUS

geriausia dovana visiems.

Jos kaina tik $1.00.

Užsakymus siųsti:

ATEITIS

916 Willoughby Ave., Brooklyn 21, N. Y.

★ ★

ALp(LKA)1786
1959, Nr.3

VILNIAUS VAIZDAS. Nuotr. V. Augustino

30.725.102